

Hattulan Niinimäen tuulivoimahanke

Asukaskyselyn tulokset

30.9.2024

Hattulan Niinimäen tuulivoimahanke

SISÄLLYSLUETTELO

1	Kyselyn tarkoitus.....	2
2	Kyselyn toteutus.....	2
3	Kyselyn tulokset	2
3.1	Taustatiedot	3
3.2	Alueen nykyinen käyttö ja merkitys	8
3.3	Arviot vaikutuksista	20
3.4	Vaihtoehdot	26
3.5	Prosessi, osallistuminen ja vuorovaikutus	31
4	Epävarmuustekijät.....	35
5	Yhteenveto	36

Hattulan Niinimäen tuulivoimahanke Asukaskyselyn tulokset

1 Kyselyn tarkoitus

Myrsky Energia Oy:n Niinimäen tuulivoimahankkeen suunnittelua ja vaikutusten arviointia varten kerättiin tietoa asukaskyselyllä.

Niinimäen tuulivoimahanke sijaitsee Hattulan kunnassa Kanta-Hämeessä. Hankealue on noin 12 kilometriä Parolasta, Hattulan kunnan keskustaajamasta, lounaaseen. Hankkeesta on käynnissä osayleiskaavaprosessi, sekä ympäristövaikutusten arviointi- eli YVA-menettely.

Asukaskyselyn toteuttaa hanketoimija, Myrsky Energia Oy. Kyselyn teknisen toteutuksen ja aineiston käsittelyn toteuttaa A-Insinöörit Suunnittelu Oy (A-Insinöörit). Tämä asukaskysely toimii kaavaprosessin ja YVA-menettelyn virallisen vuorovaikutuksen tukena. Kyselyn tuloksia käytetään vaikutusten arviointiin ja niitä tullaan hyödyntämään hankkeen osayleiskaavaprosessissa sekä YVA-menettelyssä. Osayleiskaavoituksesta vastaa A-Insinöörit, ja YVA-menettelystä vastaa Ecobio Oy.

2 Kyselyn toteutus

Niinimäen tuulivoimahankkeen asukaskysely toteutettiin sähköisenä verkkokyselynä sekä paperisena kyselynä. Kyselystä tiedotettiin paikallislehdissä (21.8.2024). Lisäksi lähialueen vakituksille asukkaille ja loma-asukkaille lähetettiin postitse tiedote kyselystä. Tiedotteessa oli linkki sekä QR-koodi verkkokyselyyn. Lisäksi tiedotteessa ohjeistettiin niitä vastaajia, jotka haluavat vastata verkkokyselyn sijasta paperiseen kyselyyn olemaan yhteydessä tiedotteessa mainittuun yhteyshenkilöön. Paperinen kysely ja palautuskuori lähetettiin pyydettyäessä.

Lähetetty tiedote lähetettiin alustavista tuulivoimalapaikoista noin 5 km etäisyydelle sijoittuvien kiinteistöjen omistajien osoitteisiin, joiden kiinteistöllä sijaitsee maanmittauslaitoksen maastotietokannan mukaan loma- tai asuinrakennus. Lisäksi tiedote lähetettiin sähkönsiirtoreittivaihtoehdoista noin 500 metrin etäisyydelle sijoittuvien kiinteistöjen omistajien osoitteisiin, joiden kiinteistöllä sijaitsee asuin- tai lomarakennus. Asuin- ja lomarakennustiedot haettiin Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta ja kiinteistöjen omistajien osoitetiedot haettiin Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisteristä. Tiedotteen vastaanottajia kehoitettiin myös välittämään tieto kyselystä kiinteistön muille asukkaille tai loma-asukkaille. Tiedotteet, yhteensä 1087 kappaletta, postitettiin 19.-20.8.2024.

Verkkokysely oli avoinna kaikille vastaajille 21.8–22.9.2024 välisenä aikana. Paperiset kyselyt tuli lähettää myös ennen kyselyn sulkeutumisaikaa. Asukaskyselyn vastaukset ja tiedot on käsitelty anonyymeinä.

3 Kyselyn tulokset

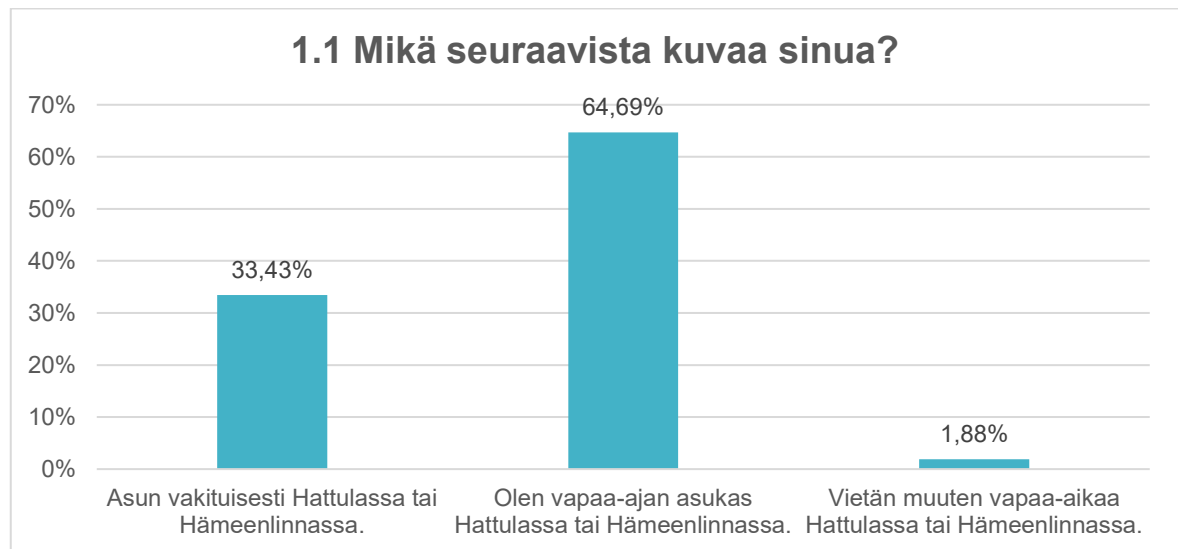
Kyselyyn saatiin yhteensä 691 vastausta. Verkkokyselyn vastauksissa huomioitiin ne vastaukset, jotka lähetettiin kyselyn päätteeksi, yhteensä 686 vastausta. Paperisia vastauksia vastaanotettiin yhteensä 5 kappaletta. Vastausprosentti suhteutettuna tiedotteen saaneisiin on 63,57 %.

Vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle heille tärkeät paikat, reitit ja alueet hankealueella sekä hankealueen ympäristössä. Yhteensä näitä merkintöjä tehtiin 2 513 kappaletta. Tässä raportissa merkinnöistä on esitetty kooste kappaleissa 3.2.1–3 kartoilla. Kaikki aineistot yksityiskohtaisine

merkitöineen on välitetty jatkosuunnitteluun ja vaikutusten arviointiin. Lisäksi vastaajat pystyivät merkitsemään kartalta alueita, joihin eivät toivo tuulivoimaloita sekä piirtämään alueita, jotka soveltuvat tuulivoimaloille. Tulokset on kuvattu kappaleessa 3.4.

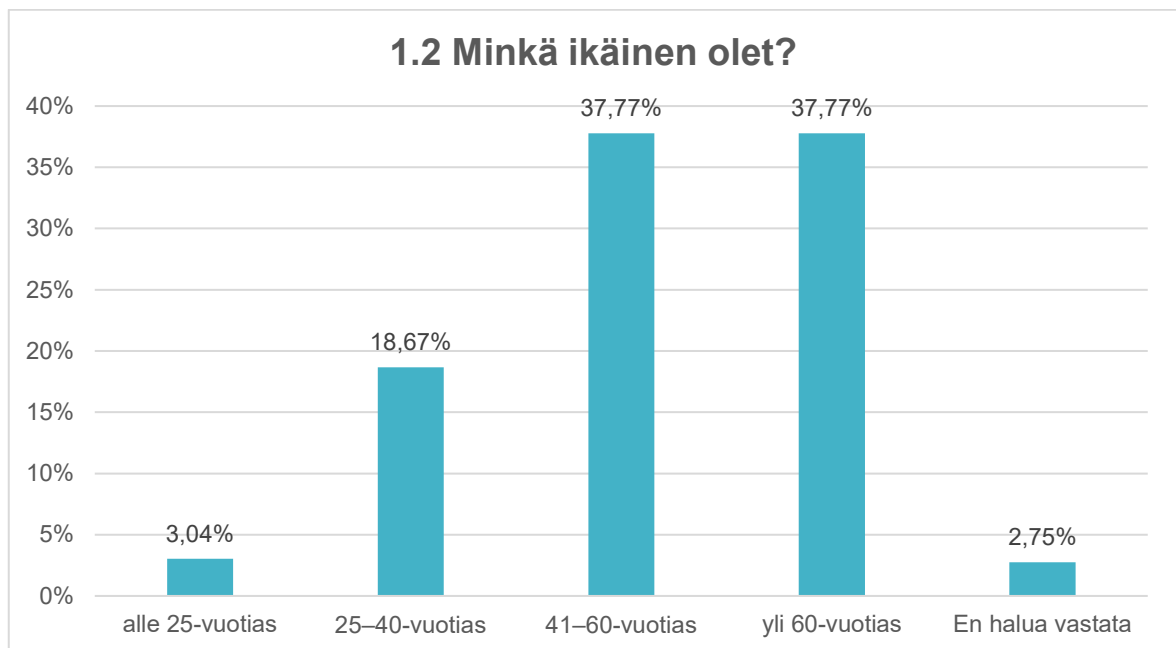
3.1 Taustatiedot

Suurin osa vastaajista (noin 65 %) on loma-asukas Hattulassa tai Hämeenlinnassa. Noin 33 % vastaajista asuu vakituisesti Hattulassa tai Hämeenlinnassa ja noin 2 % vastaajista viettää muuten aikaa Hattulassa tai Hämeenlinnassa.

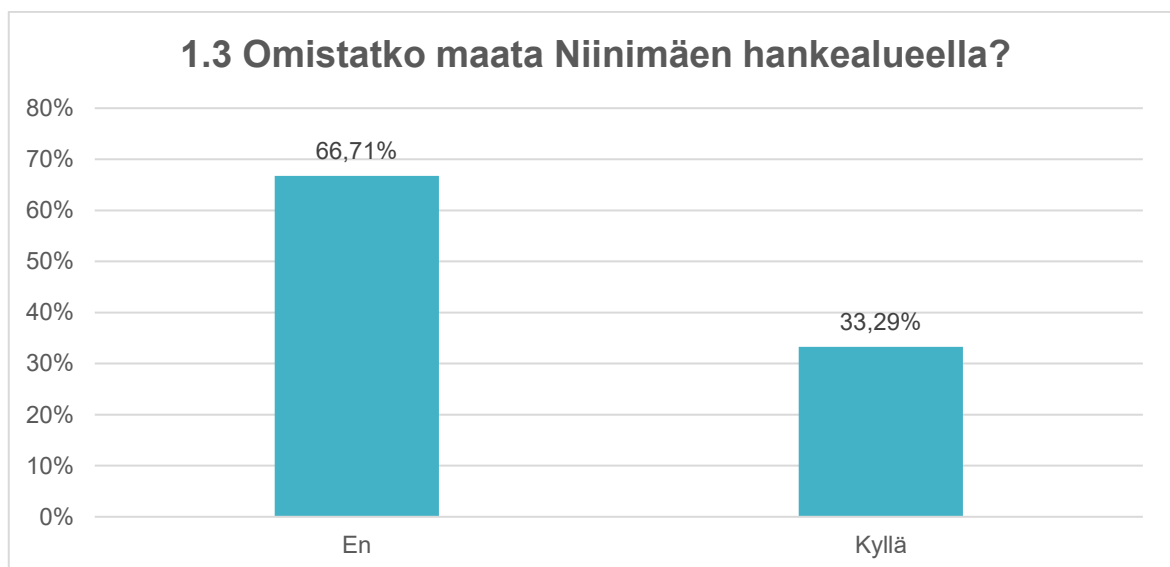
Kuva 1. Vastaajien suhde alueeseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Suurin osa, noin 76 % vastaajista on yli 40-vuotiaita. Noin 3 % vastaajista on alle 25-vuotiaita, noin 19 % on 25–40-vuotiaita, noin 38 % on 41–60-vuotiaita ja noin 38 % on yli 60-vuotiaita. Noin 3 % vastaajista ei halunnut vastata kysymykseen.

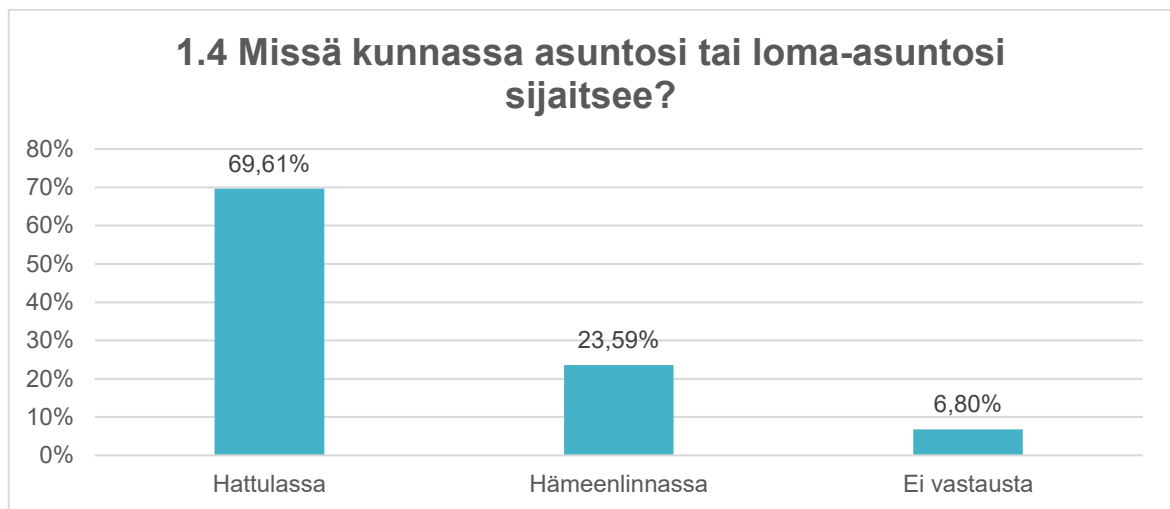
Kuva 2. Vastaajien ikäjakauma. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Suurin osa vastaajista, noin 67 %, ei omista maata Niinimäen tuulivoimahankkeen alueella. Noin 33 % vastaajista puolestaan on vastannut omistavansa maata kyseisellä alueella.

Kuva 3. Vastaajien maanomistus hankealueella. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

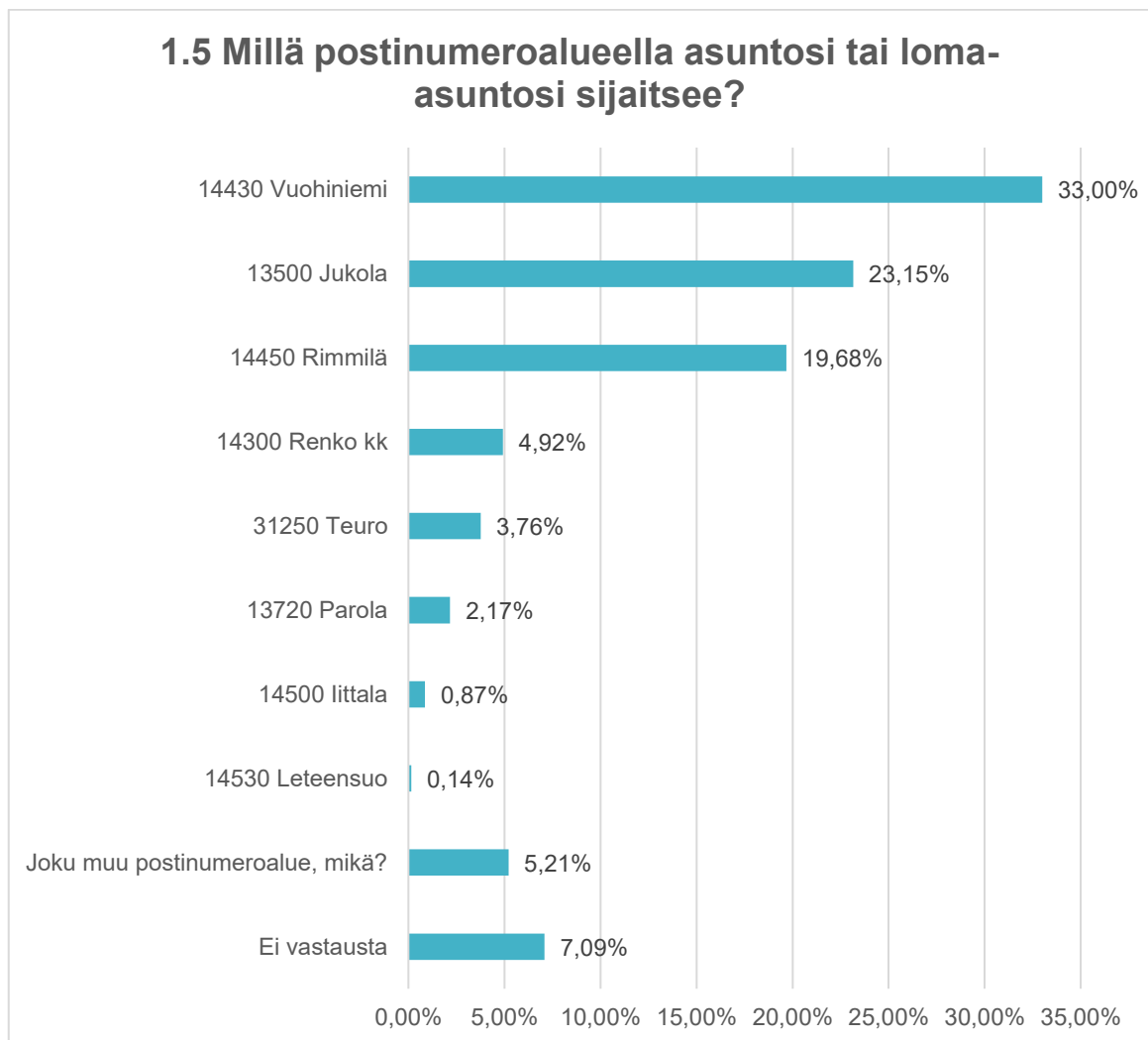
Kysymykset 1.4–1.6 esitettiin sellaisille vastaajille, jotka ovat joko vakituksia tai loma-asukkaita Hattulassa tai Hämeenlinnassa. Suurin osa vastaajista on asukkaita tai loma-asukkaita Hattulassa, noin 70 %. Noin 24 % vastaajien asunnoista tai loma-asunnoista sijaitsee Hämeenlinnassa. Noin 7 % vastaajista ei vastannut kysymykseen.

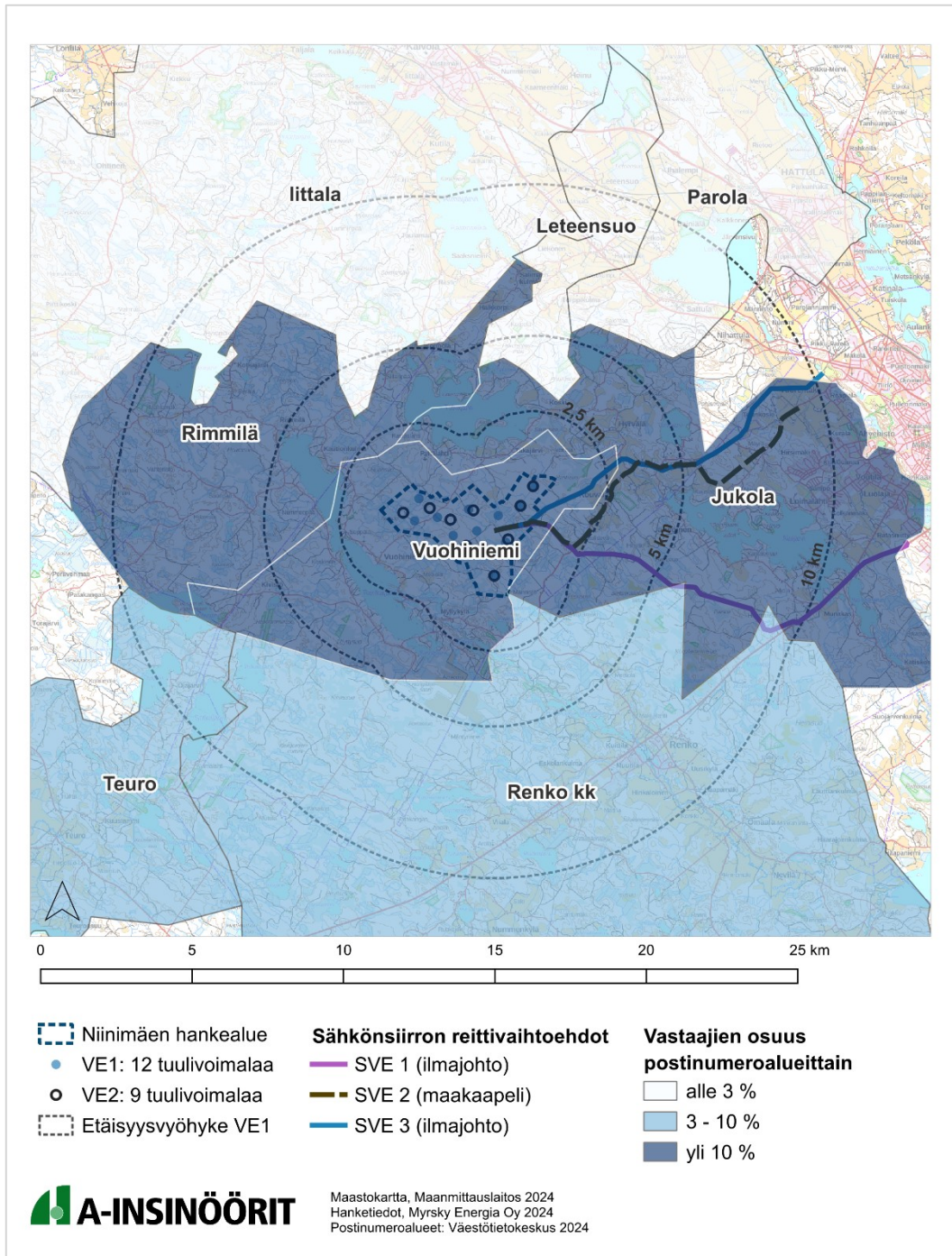
Kuva 4. Vastaajien asunnon tai loma-asunnon sijainti kunnittain. Mikäli vastaaja ei ollut vakituinen tai loma-asukas Hattulassa tai Hämeenlinnassa vastaajan ei tarvinnut vastata kysymykseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajia on tavoitettu hankealueen läheisyyteen sijoittuvilta postinumeroalueilta. Eniten vastaajien asuin- tai lomarakennuksia sijoittuu postinumeroalueille 14430 Vuohiniemi, 13500 Jukola ja 14450 Rimmilä. Noin 7 % vastaajista ei vastannut kysymykseen.

Noin 5 % vastaajista merkitsi asuin- tai lomarakennuksensa postinumeroalueeksi jonkun muun vaihtoehdon. Useampi vastaajista on merkinnyt postinumeroksi 13500 Hämeenlinna, mikä vastaa annettua vaihtoehtoa 13500 Jukola. Muita postinumeroalueita olivat 13210, 13880, 13600, 13100, 14610, 13270 sekä 13300. Lisäksi muutama vastaaja kertoo, että omistaa lähialueella useampia asuntoja tai loma-asuntoja eri postinumeroalueilla.

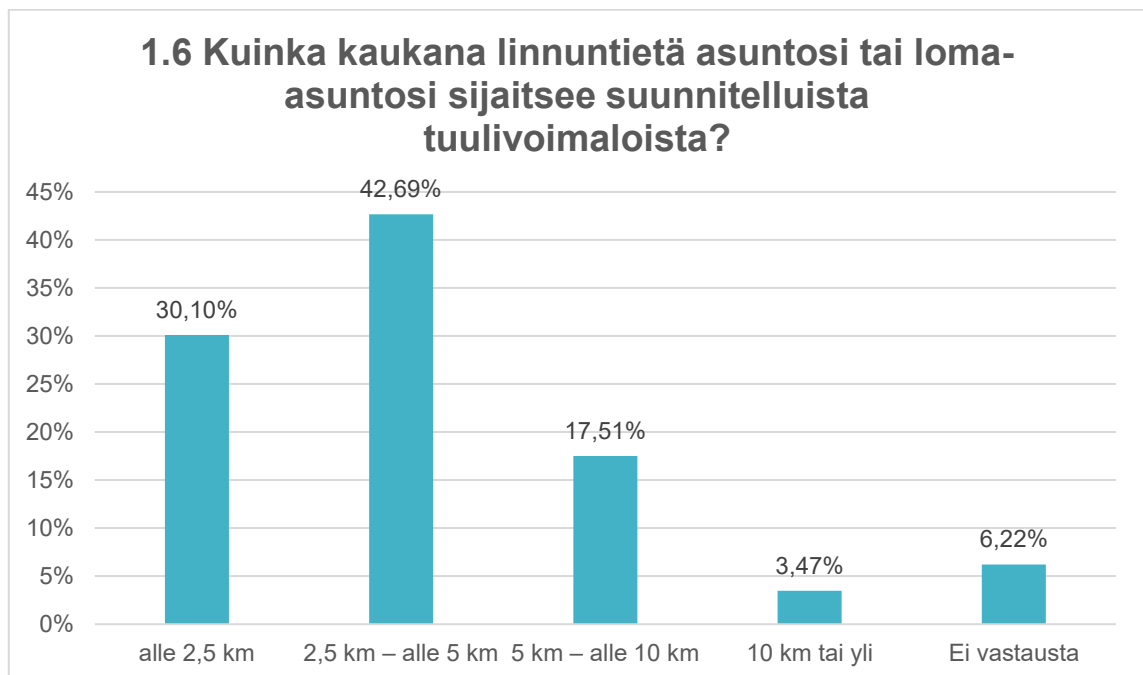

Kuva 5. Vastaajien asunnon tai loma-asunnon sijainti postinumeroalueittain. Mikäli vastaaja ei ollut vakituinen tai loma-asukas Hattulassa tai Hämeenlinnassa vastaajan ei tarvinnut vastata kysymykseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Kuva 6. Vastaajien asunnon tai loma-asunnon sijainti postinumeroalueittain. Kartalla esitetty ainoastaan ne kyselyssä vaihtoehtoina esitetyt postinumeroalueet, jotka ovat valittu vastaajien toimesta.

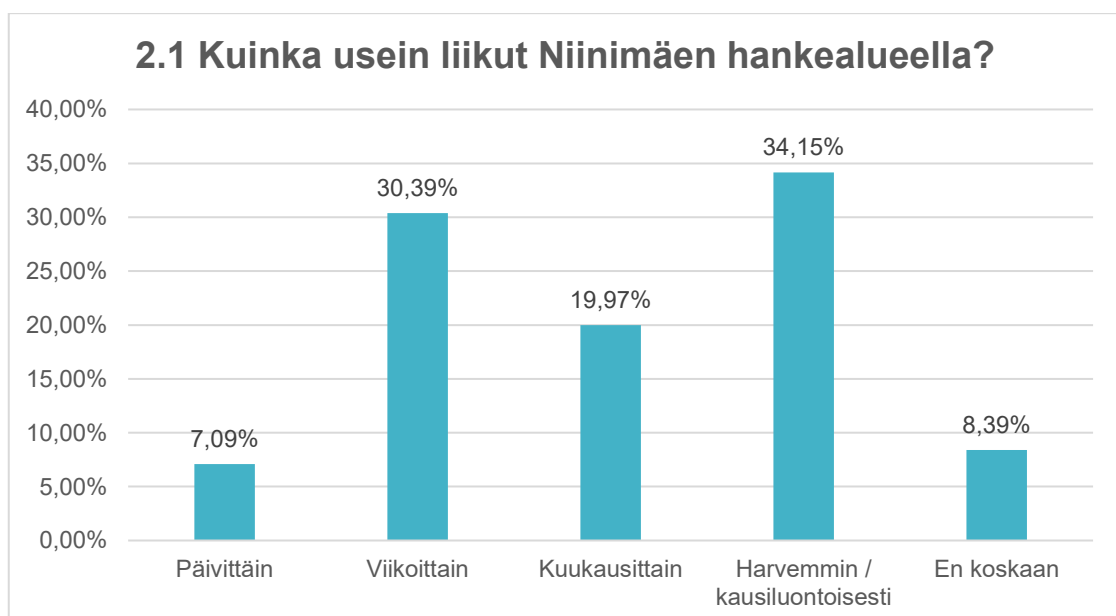
Vastaajat arvioivat oman asuin- tai lomarakennuksen etäisyyttä suunnitelluista tuulivoimaloista. Noin 30 % vastaajista arvioi asuin- tai lomarakennuksensa sijaitsevan alle 2,5 km etäisyydellä suunnitelluista voimaloista, noin 43 % arvioi etäisyydeksi 2,5 km – alle 5 km, noin 18 % arvioi etäisyydeksi 5 km – alle 10 km ja noin 3 % 10 km tai yli. Noin 6 % vastaajista ei vastannut kysymykseen.

Kuva 7. Vastaajien arvio asuntonsa tai loma-asuntonsa sijainnista suhteessa suunniteltuihin tuulivoimaloihin. Mikäli vastaaja ei ollut vakituinen tai loma-asukas Hattulassa tai Hämeenlinnassa vastaajan ei tarvinnut vastata kysymykseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

3.2 Alueen nykyinen käyttö ja merkitys

Vastaajilta kysyttiin kysymyksiä liittyen hankealueeseen ja sen käyttöön. Isoin osuus vastaajista, noin 34 %, liikkuu hankealueella harvemmin tai kausiluontoisesti. Noin 7 % vastaajista liikkuu alueella päivittäin, noin 30 % vastaajista viikoittain, noin 20 % vastaajista kuukausittain ja noin 8 % ei liiku alueella koskaan.

Kuva 8. Vastaajien liikkuminen hankealueella. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Annettujen vastausten perusteella hankealueella pääasiassa retkeillään, ulkoillaan tai tarkkaillaan luontoa (noin 67 % vastaajista), marjastetaan tai sienestetään (noin 65 % vastaajista) sekä rauhoitetaan ja rentoudutaan (noin 62 % vastaajista). Myös muut annetut vaihtoehdot ovat saaneet pienissä määrin vastauksia.

Osa vastaajista kuvaa avoimissa vastauksissa hankealueen sijasta hankealueen ulkopuolisia alueita, kuten alueen järviä tai asutusta avoimissa vastauksissaan. Avoimissa vastauksissa vastaajat ovat kuvanneet alueen käyttöönsä muun muassa seuraavasti:

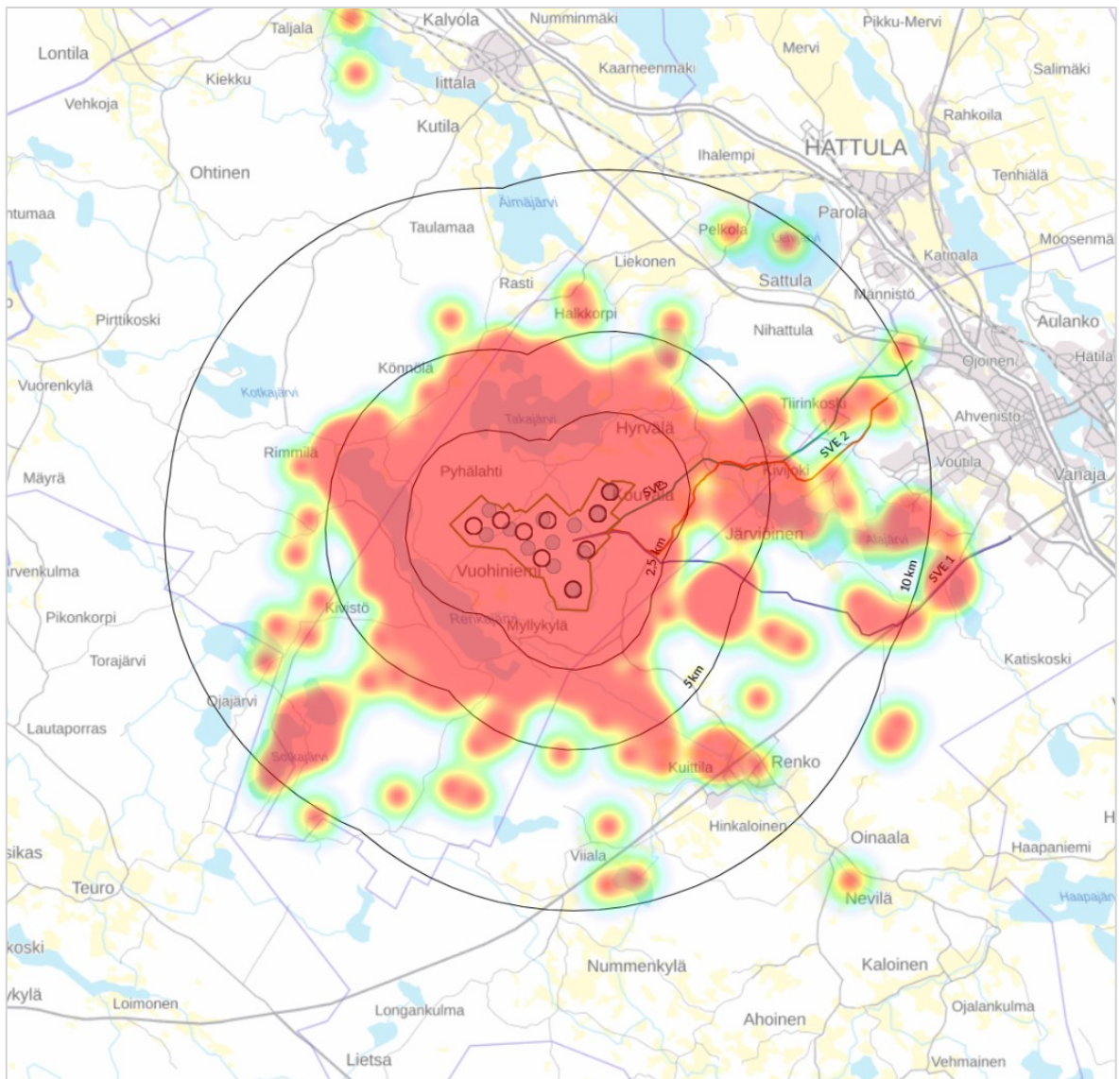
- Alueella mökkeily, asuminen, muu ajanvietto sekä hyötykasvien viljely
- Koiran ulkoilutus ja lenkkeily
- Metsäkiinteistöjen hoito, metsätyöt ja muu työasiointi
- Puolivälintie on tärkeä paikallinen kulkureitti
- Veneily, kalastus, melonta ja muu vesillä liikkuminen sekä harrastaminen
- Lintujen ja muun lajiston seuranta ja tarkkailu
- Suunnistus
- Luonnon valokuvaus
- Matkailuelinkeinon harjoittaminen, vuokramökkitoiminta ja siihen liittyvät luontoretket
- Pyöräily
- Ratsastus ja muu hevostoiminta
- Luonnonantimien kerääminen

Kuva 9. Vastaajien liikkuminen hankealueella käyttötarkoituksen perusteella. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

3.2.1 Tärkeät kohteet

Vastaajat merkitsisivät yhteensä 1303 karttamerkintää heille tärkeistä kohteista. Merkinnyt on esitetty kartoilla heatmap-merkintöinä. Kartoilla on kuvattu myös hankealue, tuulivoimalapaikat VE1 ja VE2, sähkönsiirtoreittivaihtoehdot sekä etäisyysvyöhykkeet tuulivoimaloista. Karttamerkintöjä on annettu eniten alle 5 km etäisyydelle hankkeesta sekä sähkönsiirtoreitin varteen. Hankealueella liikutaan pääasiassa viikoittain tai tätä harvemmin, mutta muutamia merkintöjä on merkitty käytettäväksi myös päivittäin. Hankealueen ympäristöä puolestaan käytetään niin päivittäin, viikoittain, kuukausittain kuin tätä harvemmin.

Kuva 10. Vastaajien merkinnät tärkeistä kohteista (heatmap) hankealueen ympäristössä 10 km säteellä. Merkinnät perustuvat vastaajien arvioon kohteen sijainnista. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

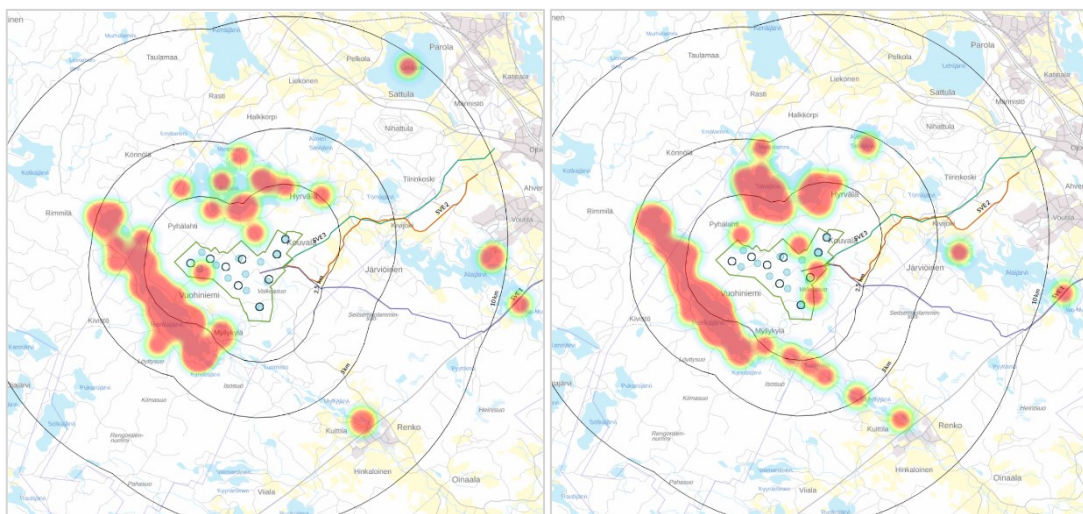
Uiminen ja kalastus

Hankealueelle ei ole osoitettu pääasiassa uimiseen liittyviä merkintöjä. Ainoastaan hankealueen länsiosaan Puolivälentien läheisyyteen on osoitettu yksi uimiseen liittyvä merkintä. Merkinän

kohdalle ei sijoitu kuitenkaan karttatarkastelun perusteella vesistöä. Hankealueelle ei ole osoitettu pääasiassa kalastukseen liittyviä merkintöjä. Ainoastaan hankealueen itäosaan Heinisuonojan varteen on osoitettu yksi kalastukseen liittyvä merkintä.

Uimiseen liittyvät merkinnät sijoittuvat pääasiassa laajasti Renkajärvelle, Takajärvelle sekä hankealueesta etäämmällä sijoittuville alueen muille järville. Merkinnoissa kuvataan järvien käyttöä myös uimisen lisäksi onkimiseen, rentoutumiseen vesillä sekä muuhun vesillä liikkumiseen, kuten sup-lautailuun sekä soutamiseen.

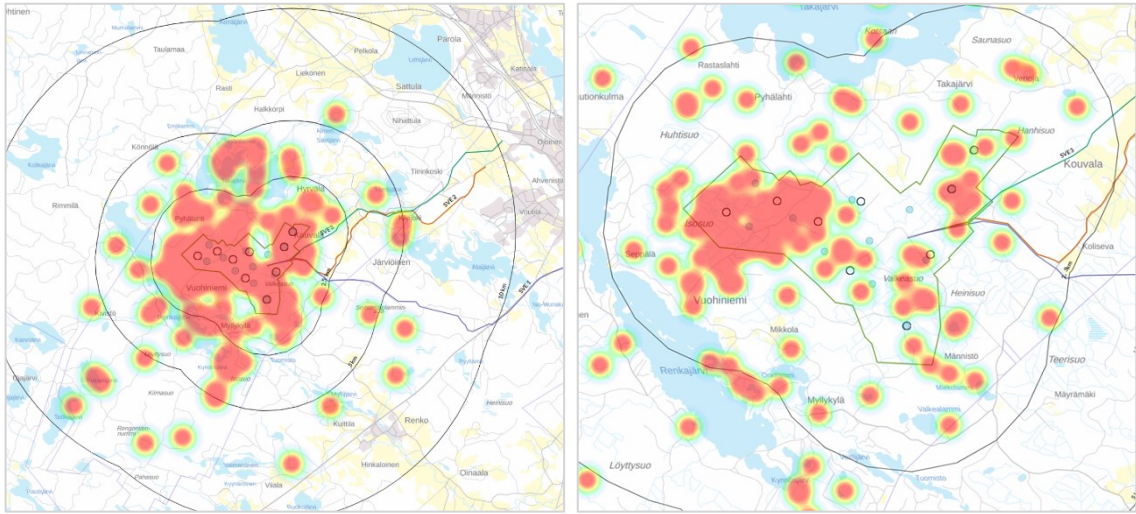
Kalastuksen merkinnät sijoittuvat pääasiassa laajasti Renkajärvelle, Renkajärven ja Rengon taajaman välisille järville ja muille vesistöille sekä Takajärvelle. Lisäksi yksittäisiä kalastuksen merkintöjä on osoitettu hankealueen lähiympäristöön sekä etäämmälle hankealueesta. Avoimissa vastauksissa korostuu vastaajien näkemys alueen järvistä monipuolisina ja tärkeinä virkistykseen kohteina.

Kuva 11. Uiminen (vasen) ja kalastus (oikea) 10 km säteellä tuulivoimalapaikoista. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Marjastus ja sienestys

Hankealueelle on osoitettu useampia marjastukseen ja sienestykseen liittyviä karttamerkintöjä. Merkinnät kattavat lähes koko hankealueen. Erityisesti merkinnät kasautuvat Puolivälintien ympäristöön hankealueen länsiosiin. Muuten marjastukseen ja sienestykseen liittyvät merkinnät sijoittuvat pääasiassa hajanaisesti hankealueelle sekä sitä ympäröiville metsäalueille.

Kuva 12. Marjastus ja sienestys 10 km säteellä tuulivoimalapaikoista (vasen) ja hankealueella ja sen lähiympäristössä (oikea). Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Retkeily, ulkoilu ja luonnontarkkailu

Hankealueelle sijoittuu useampia retkeilyyn, ulkoiluun ja luonnontarkkailuun liittyviä karttamerkintöjä. Merkinnot sijoittuvat laajasti ympäri hankealuetta, mutta keskittyvät erityisesti Puolivälintien ympäristöön, Niinimäelle, Valkeasuolle sekä Vehmaanmäen pohjoispuolelle. Muutamissa merkinnoissa vastaajat kertovat tarkastelevansa erityisesti alueen eläimistöä, mm. määra, ilves ja susi, sekä linnustoa, mm. pöllöt, kotkat ja haukat. Yksi vastaaja on merkinnyt hankealueelle myös kihokiesiintymän.

Erityisesti Renkajärvi on karttamerkintöjen perusteella tärkeä virkistyspaikka. Järven saarilla on paljon vastaajille tärkeitä retkeilypaikkoja, joita käytetään niin kesäisin kuin talvisin. Lisäksi hankealueen eteläpuolisilla metsä- ja lampialueilla on luonnontarkkailun näkökulmasta tärkeitä paikkoja.

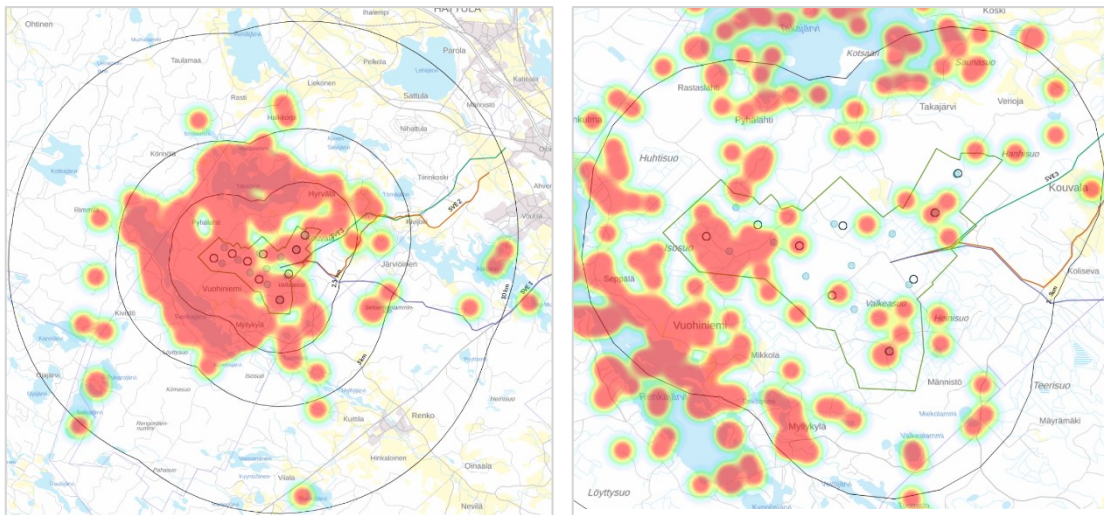
Myös muille hankealuetta ympäröiville alueille on merkitty useita retkeilyn, ulkoilun tai luonnontarkkailun kohteita. Muun muassa seitsemänlamminsuolle on osoitettu laavunmerkintä, yksi vastaaja on korostanut Hämeen Härkätien kulttuurihistoriallisia maisemia ja yksi vastaaja on korostanut Vartijakosken myllyä hienona kulttuuriympäristönä. Karttamerkintöjen perusteella hankealue sekä sen ympäristö on aktiivisessa luonnon- ja kulttuuriympäristöön tukeutuvassa virkistyskäytössä.

Kuva 13. Retkeily, ulkoilu ja luonnontarkkailu 10 km säteellä tuulivoimalapaikoista (vasen) ja hankealueella ja sen lähiympäristössä (oikea). Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Rauhoittuminen ja rentoutuminen

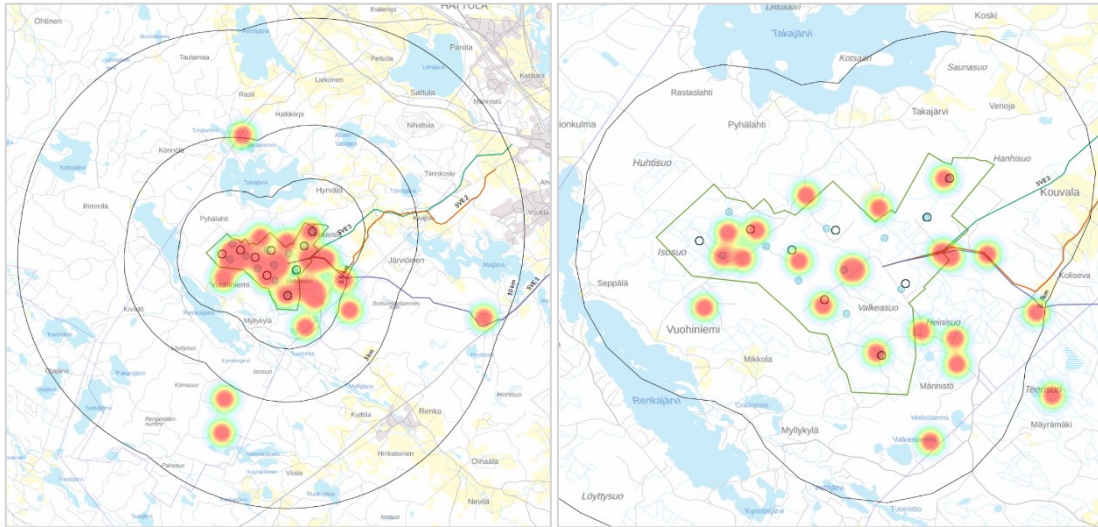
Hankealueelle on osoitettu rauhoittumisen ja rentoutumisen kohteita erityisesti Puolivälintien ympäristöön, Valkeasuolle sekä Vehmaanmäen ympäristöön. Muuten rauhoittumisen ja rentoutumisen kohteet kasautuvat pääosin Renkäjärvelle sekä Takajärvelle sekä järviä ympäröiville alueille. Erityisesti alueelle ominainen hiljaisuus, pimeys, luonnonmukaisuus ja mökit koetaan tärkeinä. Myös alueen muut järvet, pienemmät lammet sekä Myllykylän koski on merkitty vastaajien mukaan tärkeiksi rauhoittumisen ja rentoutumisen alueiksi.

Kuva 14. Rauhoittuminen ja rentoutuminen 10 km säteellä tuulivoimalapaikoista (vasen) ja hankealueella ja sen lähiympäristössä (oikea). Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Metsästys

Hankealueelle on osoitettu useampia metsästyksen merkintöjä. Merkinnot kasautuvat pienesti Puolivälintien ympäristöön. Muuten merkinnot sijoittuvat hajanaisesti ympäri hankealuetta. Hankealueen eteläosissa, Tyvilamminnummen läheisyydessä, on yhden vastaajan mukaan tulipaikka/laavu.

Kuva 15. Metsästys 10 km säteellä tuulivoimalapaikoista (vasen) ja hankealueella ja sen lähiympäristössä (oikea). Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Joku muu tärkeä kohde

Vastaajat ovat merkinneet myös muita tärkeitä kohteita. Pääasiassa kohteita on kuvattu luonnonympäristöön tukeutuvaan virkistykseen, asumiseen ja loma-asumiseen liittyvillä merkinnöillä. Hankealueelle osoitetuissa merkinnöissä vastaajat kuvaavat alueen käyttöään lähes kaikkien annettujen vaihtoehtojen mukaan, luonnonympäristöön tukeutuvaan virkistyskäyttöön sekä metsänhoitoon. Muutamassa hankealueen merkinnässä on osoitettu muun muassa havaintoja linnuista sekä liito-oravasta.

Takajärvelle sekä Renkajärvelle ja hankealueen eteläpuolelle osoitetuissa merkinnöissä kuvataan asumiseen, loma-asumiseen sekä kyläilyyn liittyviä kohteita. Alueella myös harrastetaan valokuvaamista sekä tehdään etätöitä. Vuohiniemen alueelle on osoitettu merkintöjä, joissa kuvataan alueen tärkeää kylä- ja harjumaisemaa. Merkinnöissä kuvataan myös Vuohiniemeä sekä Vuohiniemen rukoushuonetta tärkeänä kohtaamispaikkana. Rimmilä on merkitty myös vastaajille tärkeiksi kohtaamis- ja urheilupaikaksi. Lisäksi Hämeen Härkätien varrelle on osoitettu merkintöjä, joissa kuvataan alueen kulttuurihistoriallisia maisema-arvoja.

Kuva 16. Joku muu kohde 10 km säteellä tuulivoimalapaikoista (vasen) ja hankealueella ja sen lähiympäristössä (oikea). Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Sähkönsiirtoreitin kohdalle osoitetut merkinnät

Sähkönsiirtoreittien varten on osoitettu paikoittain merkintöjä. Merkintöjä on osoitettu jokaisen sähkönsiirtoreitin varten. Suurin osa reittien varten sijoittuvista merkinnöistä on hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Merkinnät kuvaavat alueen käyttöä pääasiassa retkeilyyn, ulkoiluun, luonnon tarkkailuun sekä metsästyksen.

Reitin SVE1 varten on osoitettu merkintöjä Heinisuon ympäristössä sekä Turun valtatie varten. Merkinnät kuvaavat pääasiassa luonnonympäristöön tukeutuvaa virkistyskäyttöä sekä asumista. Reittien SVE2 ja SVE3 varten osoitetut merkinnät kuvaavat pääasiassa asumista tai retkeilyä, ulkoilua tai luonnon tarkkailua. Merkinnöissä korostuu myös Hanhisuon luonnonsuojelualueen merkitys alueen käyttäjille reitin SVE3 läheisyydessä.

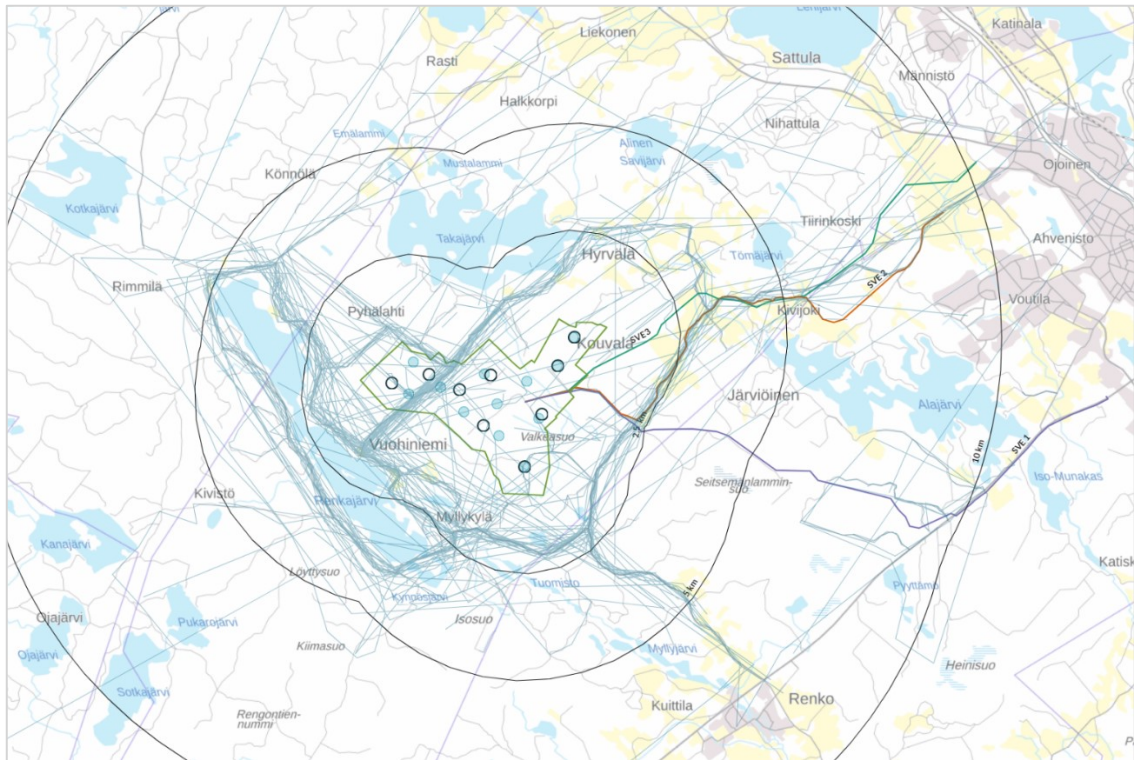
3.2.2 Tärkeät reitit

Vastaajat merkitsisivät yhteensä 617 karttamerkintää heille tärkeistä reiteistä. Reittejä käytetään niin päivittäin, viikoittain, kuukausittain kuin tätä harvemmin. Merkinnät osoittavat pääasiassa retkeily- tai ulkoilureittejä, vesireittejä tai jokapäiväisiä kulkureittejä. Reitit mukailevat suuriltaan alueen tieverkostoa ja vesireitit sijoittuvat pääasiassa Renkajärvelle, Renkajoelle sekä Takajärvelle.

Erityisesti Puolivälentie on tärkeä paikallinen kulkureitti alueella asuville sekä loma-asukkaille Renkajärveltä hankealueen läpi Takajärvelle sekä Parolaan. Lisäksi Renkajärveä ympäröivät tiet, Renkajärventie sekä Vanha-Härkätie ovat keskeisiä kulkureittejä alueella. Kulkureittejä ja paikallista tietä käytetään myös kuntoiluun, ulkoiluun, ratsastukseen sekä pyöräilyyn. Alueella liikutaan myös metsästäen. Erityisesti Hämeen Härkätien kulttuurihistoriallisia arvoja pidetään vastaajien merkintöjen mukaan tärkeinä. Ulkoilu- ja retkeilyreitit sekä muut merkityt reitit tukeutuvat alueen kulkureitteihin sekä sijoittuvat niin hankealueelle kuin hankealuetta ympäröiville metsäalueille.

Lisäksi alueelle on merkitty useampia merkintöjä, joissa vastaaja kertoo liikkuvansa alueella monipuolisesti niin tietä hyödyntäen kuin luonnonympäristössä liikkuen.

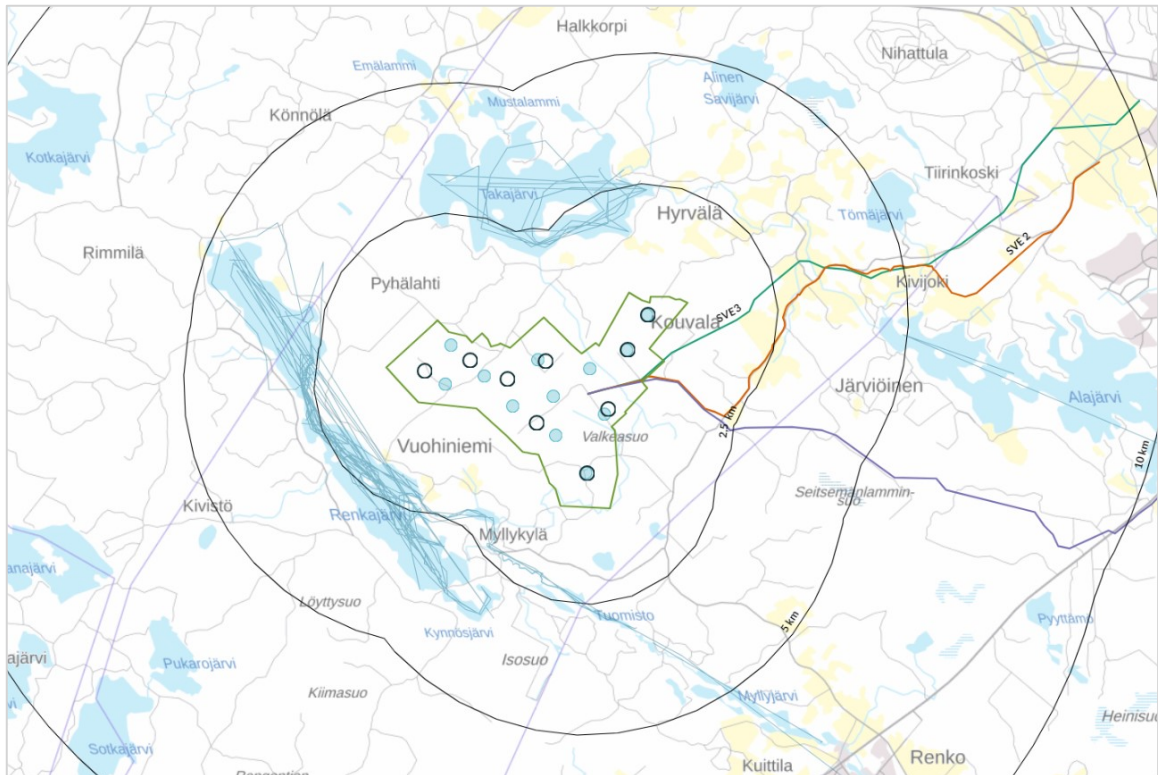
Vastaajat ovat merkinneet myös lajistoon liittyviä reittejä, kuten hirvieläinten ekologisen käytävän sekä kurkien ja metsäkanalintujen muuttoreittejä.

Kuva 17. Tärkeitä kulkureitit. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Kuva 18. Tärkeitä retkeily- ja ulkoilureitit. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Kuva 19. Tärkeit vesireitit. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

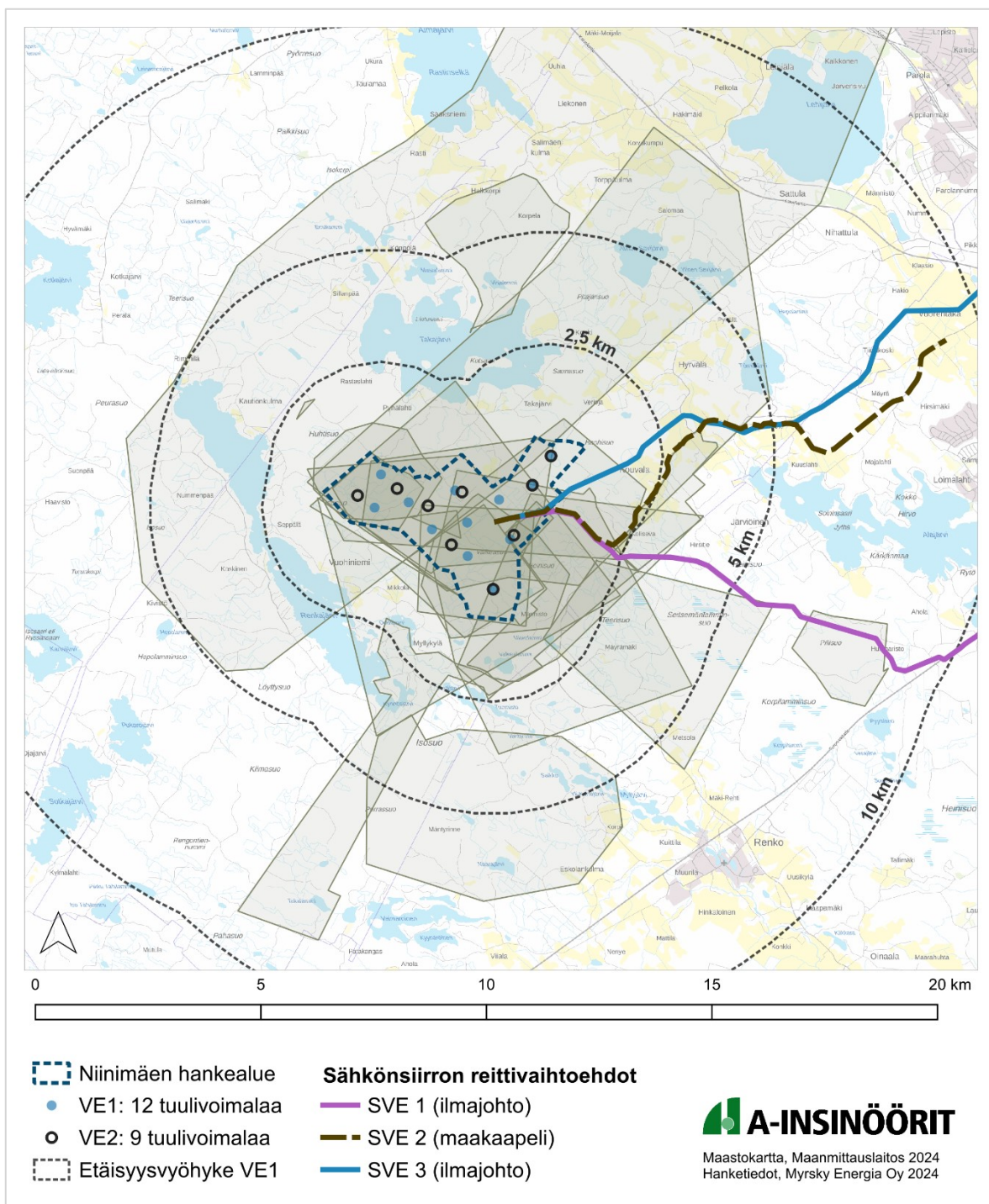
Sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen varten sijoittuu jonkin verran merkittäviä reittejä. Pääasiassa merkinnät kohdistuvat Hämeen Härkätietä mukaillen reittien SVE2 ja SVE3 varten. Myös reittivaihtoehto SVE1 sivuaa tai kulkee merkittyjen reittien läheisyydessä. Merkinnät liittyvät pääasiassa luonnon- ympäristöön tukeutuvaan virkistyskäyttöön, kuten ulkoiluun, marjastukseen ja metsästyksen.

3.2.3 Tärkeit alueet

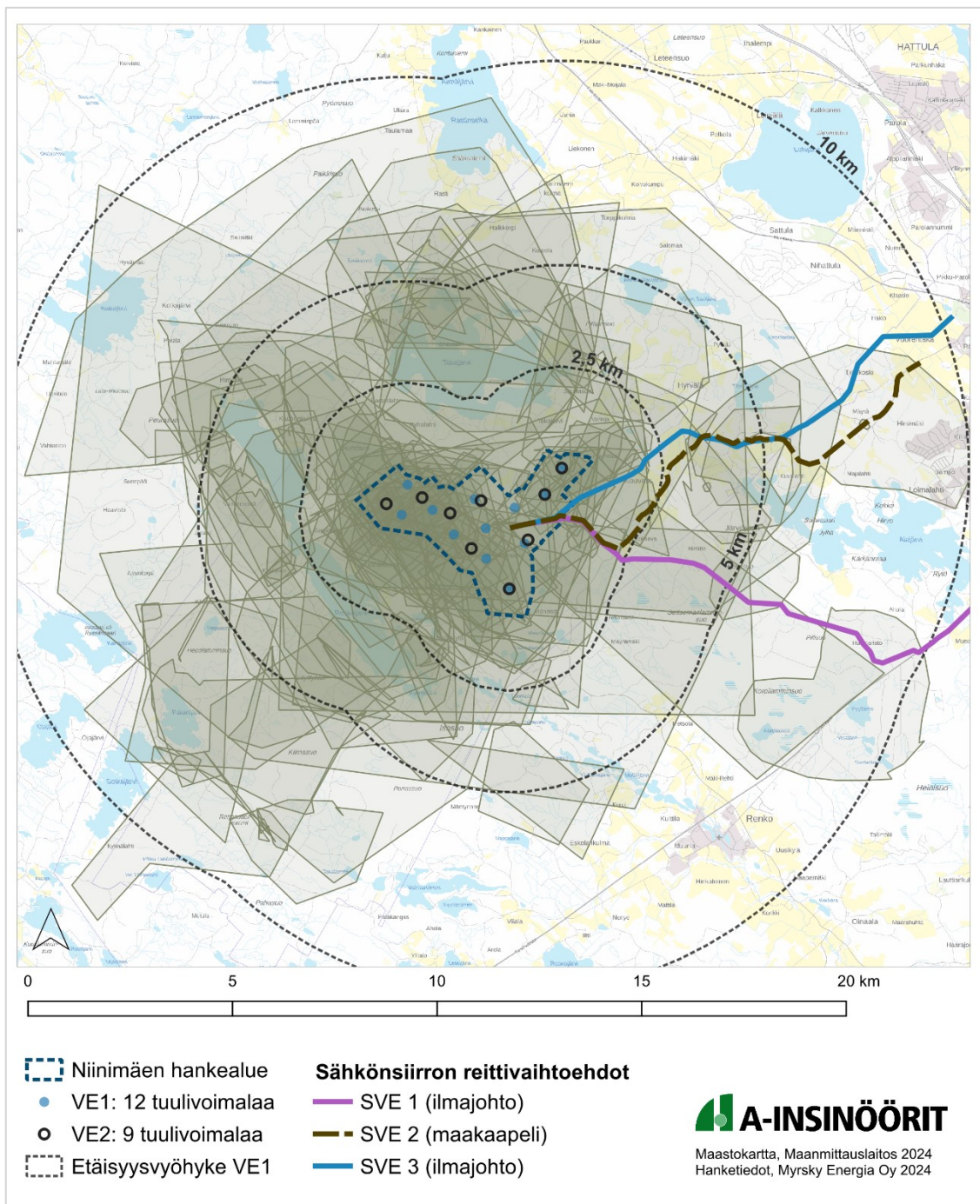
Vastaajat merkitsivät yhteensä 598 aluemerkinä. Vastaajien osoittamat aluemerkinäat kuvaavat laajoja ja tärkeiksi koettuja alueita. Erityisesti marjastuksen, sienestyksen, ulkoiluun ja retkeilyn alueet kattavat laaja-alaisesti hankealueen sekä sitä ympäröivät alueet.

Alueelle on osoitettu myös useita 'Joku muu alue' -merkintöjä. Merkinöissä kuvataan monipuolista alueen virkistyskäyttöä sekä alueen korvaamattomia arvoja, kuten hiljaisuutta ja rauhallisuutta, luonnon kauneutta, pimeyttä, metsäympäristöä sekä virkistystoimintaan sopivia alueita. Alueen luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, sekä niiden lähiympäristöt koetaan myös tärkeinä alueina alueella. Lisäksi vastaajat ovat merkinneet tärkeiksi alueiksi alueen soita, kuten Heinisuo ja Peura- suon sekä Vuohinimen alueen harjuineen, uimarantoineen ja kauniine maisemineen.

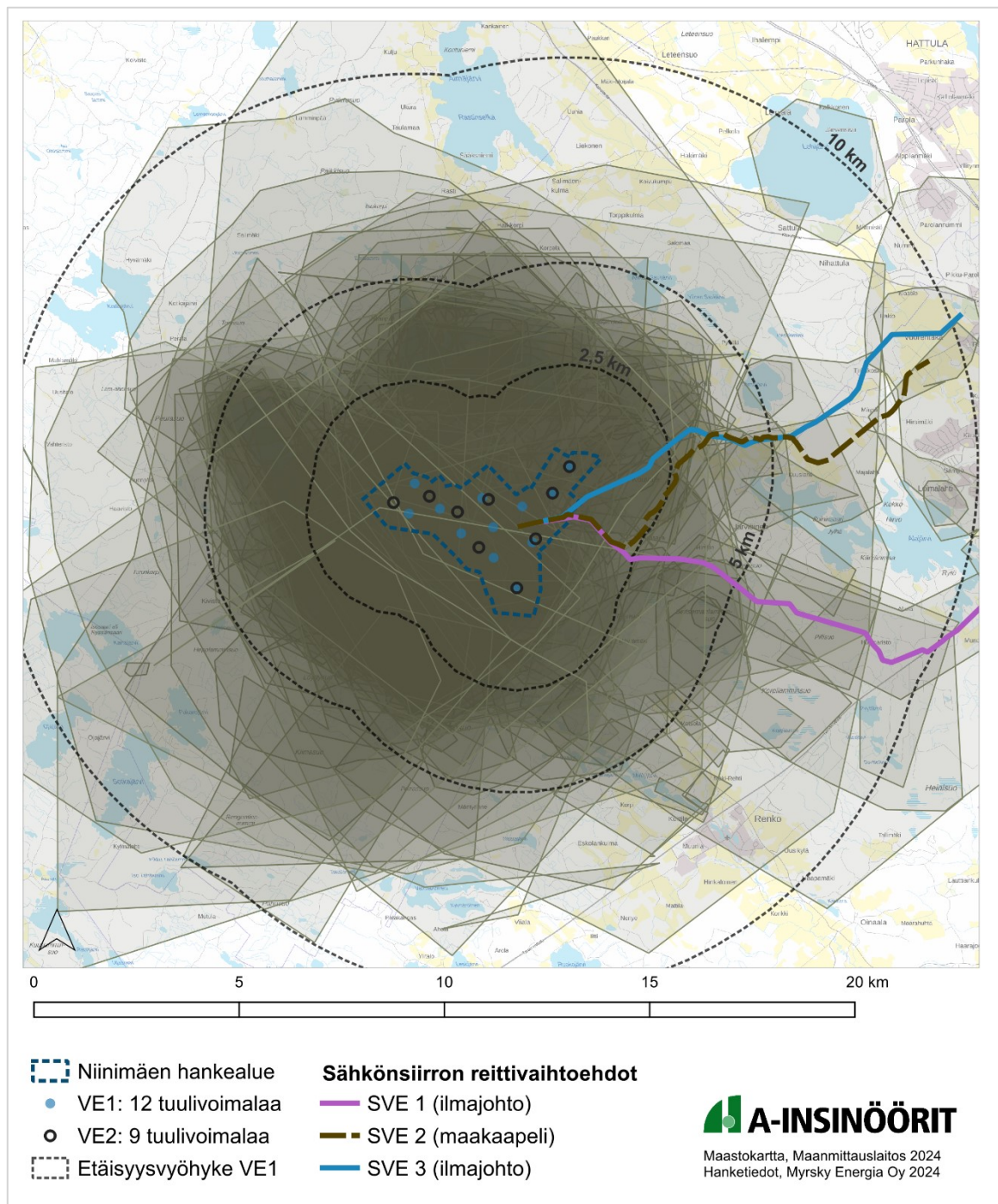
Vastaajat ovat merkinneet myös metsästyksen alueita. Metsästysalueemerkinäat kattavat koko hankealueen ja ulottuvat hankealueen ulkopuolelle.

Kuva 20. Metsästysalueet. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

Kuva 21. Marjastus- ja sienestysalueet. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

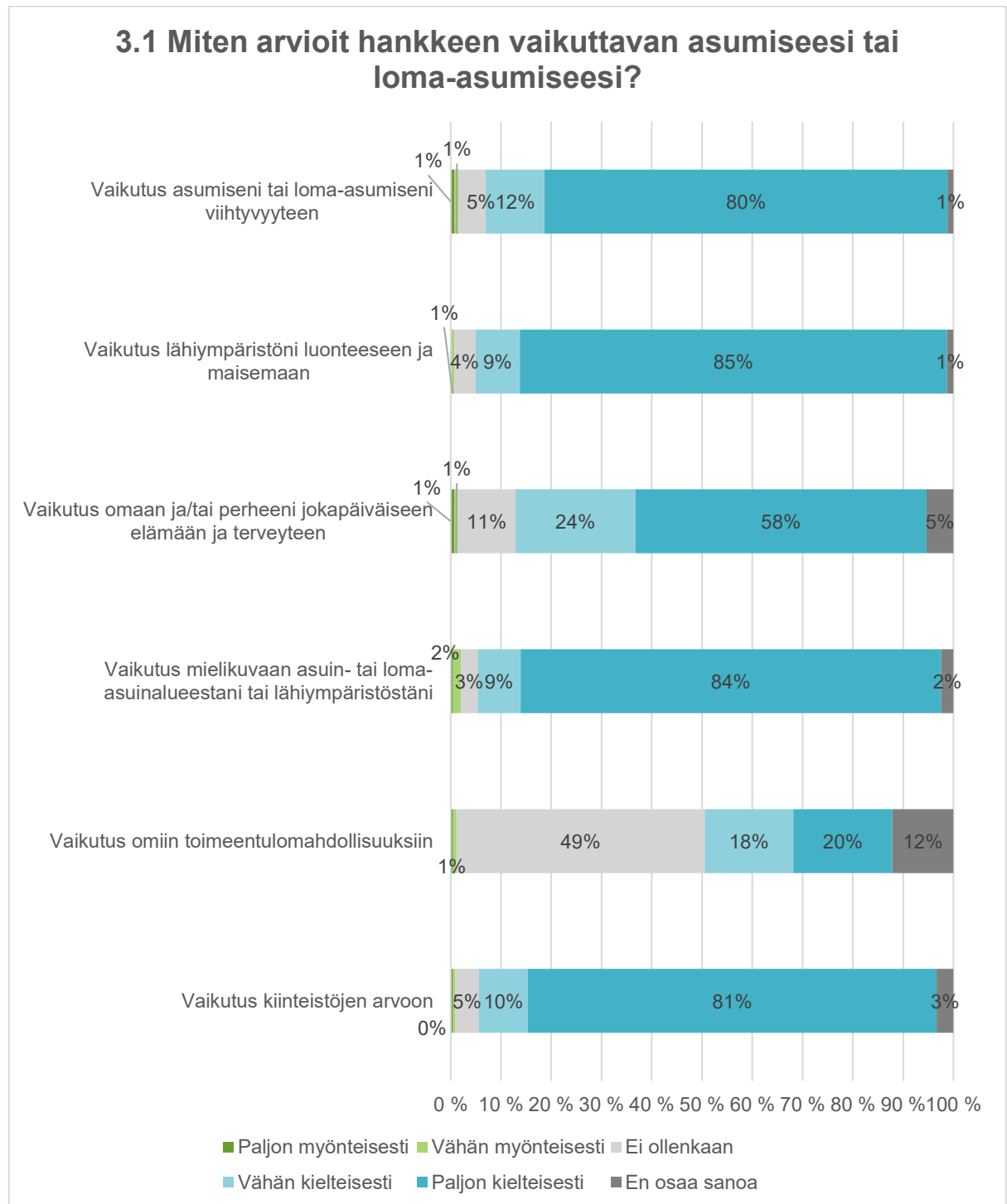
Kuva 22. Ulkoilualueet. Etäisyysvyöhykkeet kartalla 2,5 km, 5 km ja 10 km.

3.3 Arviot vaikutuksista

Vastaajat arvioivat hankkeen vaikutuksia teemoittain. Vaikutuksia kysyttiin asumisen ja loma-asumisen, harrastus- ja virkistyskäytön näkökulmista sekä hankkeen vaikutuksista vastaajien omaan elämään. Vastaajat arvioivat vaikutuksia asteikolla paljon kielteisesti, vähän kielteisesti, ei ollenkaan, vähän myönteisesti ja paljon myönteisesti. Vastaaja pystyi valitsemaan vaihtoehdon 'En osaa sanoa'.

3.3.1 Vaikutukset asumiseen ja loma-asumiseen

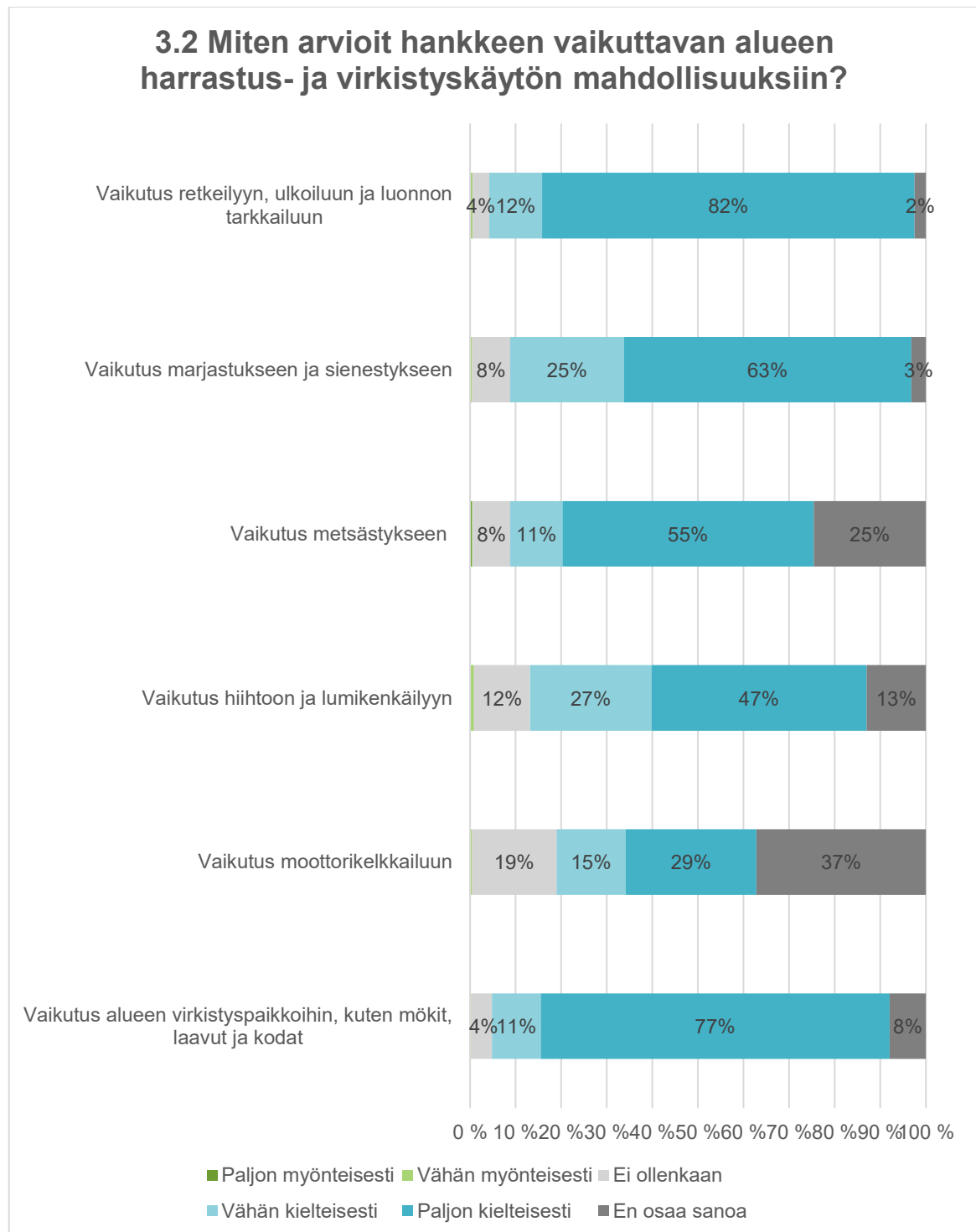
Suurin osa vastaajista on arvioinut kaikki vaikutukset asumiseen ja loma-asumiseen erittäin kielteisinä, lukuun ottamatta vaikutuksia omiin toimeentulomahdollisuuksiin. Lähes puolet vastaajista on arvioinut, että vaikutuksia omiin toimeentulomahdollisuuksiin ei synny.

Kuva 23. Vastaajien arvio vaikutuksista asumiseen ja loma-asumiseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

3.3.2 Vaikutukset harrastus- ja virkistyskäyttöön

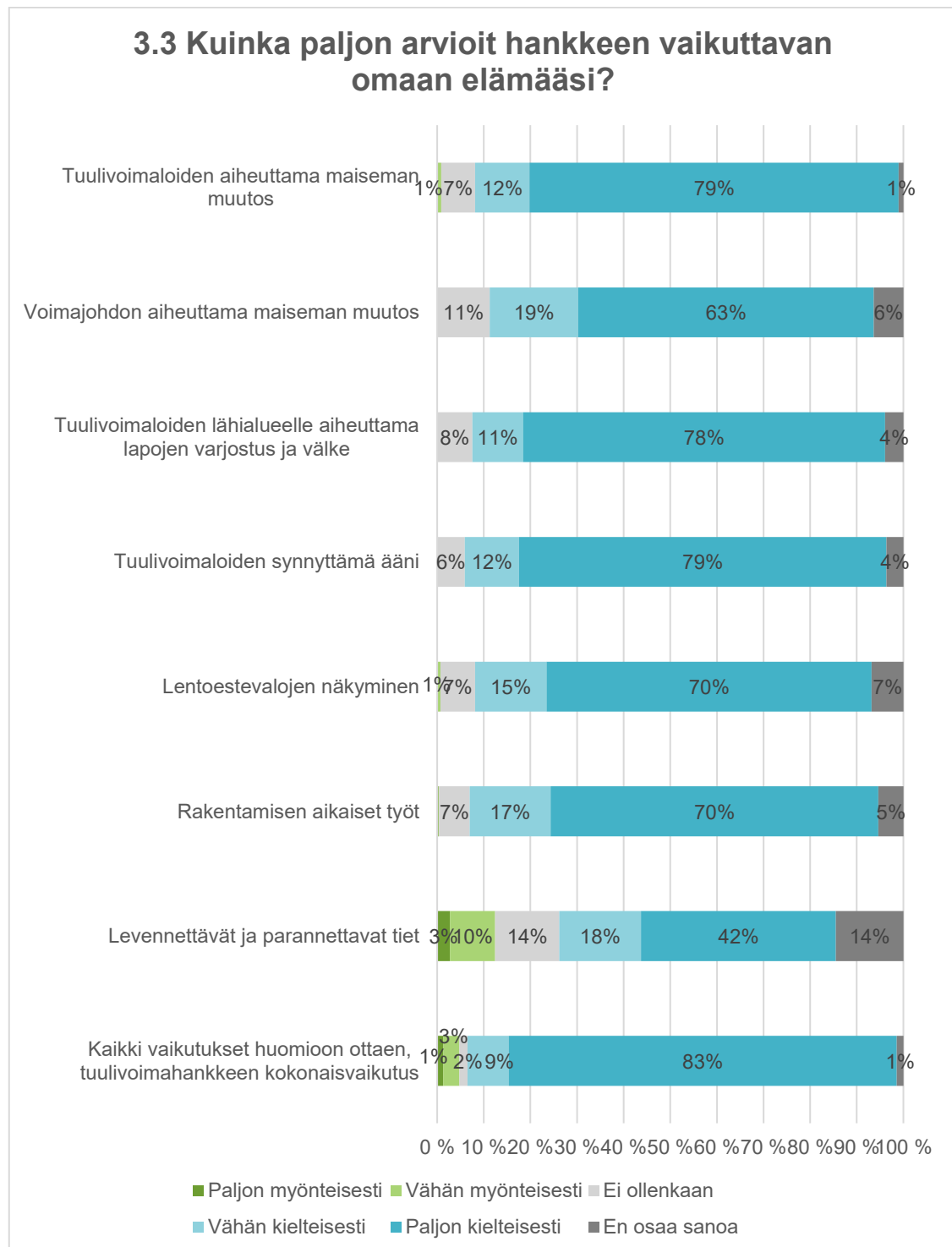
Suurin osa vastaajista on arvioinut kaikki vaikutukset harrastus- ja virkistyskäyttöön kielteisinä. Kuitenkin merkittävä osuus vastaajista on valinnut vaihtoehdot 'En osaa sanoa' tai 'Ei ollenkaan' liittyen kysymykseen moottorikelkkailuun kohdistuvista vaikutuksista. Erityisesti vaikutukset retkeilyyn, ulkoiluun ja luonnon tarkkailuun, sekä alueen virkistyspaikkoihin on arvioitu yli 75 % vastaajista mukaan erittäin kielteisenä.

Kuva 24. Vastaajien arvio vaikutuksista harrastus- ja virkistyskäyttöön. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

3.3.3 Vaikutukset vastaajan omaan elämään

Suurin osa vastaajista on arvioinut hankkeen kokonaisvaikutukset erittäin kielteisinä, noin 83 %. Yleisesti hankkeen vaikutukset vastaajan omaan elämään on arvioitu suurimman osan vastaajista mukaan erittäin kielteisenä. Ainoastaan lievennettävien ja parannettavien teiden vaikutukset on arvioitu suurimman osan vastaajista mukaan joko vähän tai erittäin kielteisenä.

Kuva 25. Vastaajien arviot hankkeen vaikutuksista omaan elämään. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

3.3.4 Merkittävimmät myönteiset ja kielteiset vaikutukset

Vastaajat pystyivät valitsemaan kolme merkittävintä myönteistä vaikutusta. Yli puolet vastaajista (noin 61 %) on valinnut vaihtoehdon 'Ei merkittäviä hyötyjä'. Noin 30 % vastaajista pitää kiinteistöverotuloja yhtenä merkittävämpänä hyötynä, noin 28 % vastaajista pitää maanomistajien vuokratuloja yhtenä merkittävämpänä hyötynä ja noin 27 % vastaajista pitää energiatuotannon päästöjen vähenemistä yhtenä merkittävämpänä hyötynä.

Noin 10 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'Joku muu, mikä?'. Osa vastaajista pitää hankkeen myönteisenä vaikutuksena sitä, että tuulivoimatuotannosta ei synny jätettä, alueen tiestö paranee ja hankkeen aikana tehdyt selvitykset kasvattavat alueen yhteisöllisyyttä. Osa vastaajista korostaa, että hankkeesta syntyy ainoastaan haittoja tai, että haitat ovat hyötyjä suurempia. Osassa vastauksista todetaan myös hankealueen olevan epäsopeva tuulivoimaloille. Lisäksi osassa vastauksista korostetaan hankkeen vaikutuksien epätasaista jakautumista: hankkeen hyödyt kohdistuvat kunnalle, maanomistajille, hankkeen omistajalle ja haitat kohdistuvat puolestaan paikallisille asukkaille ja loma-asukkaille.

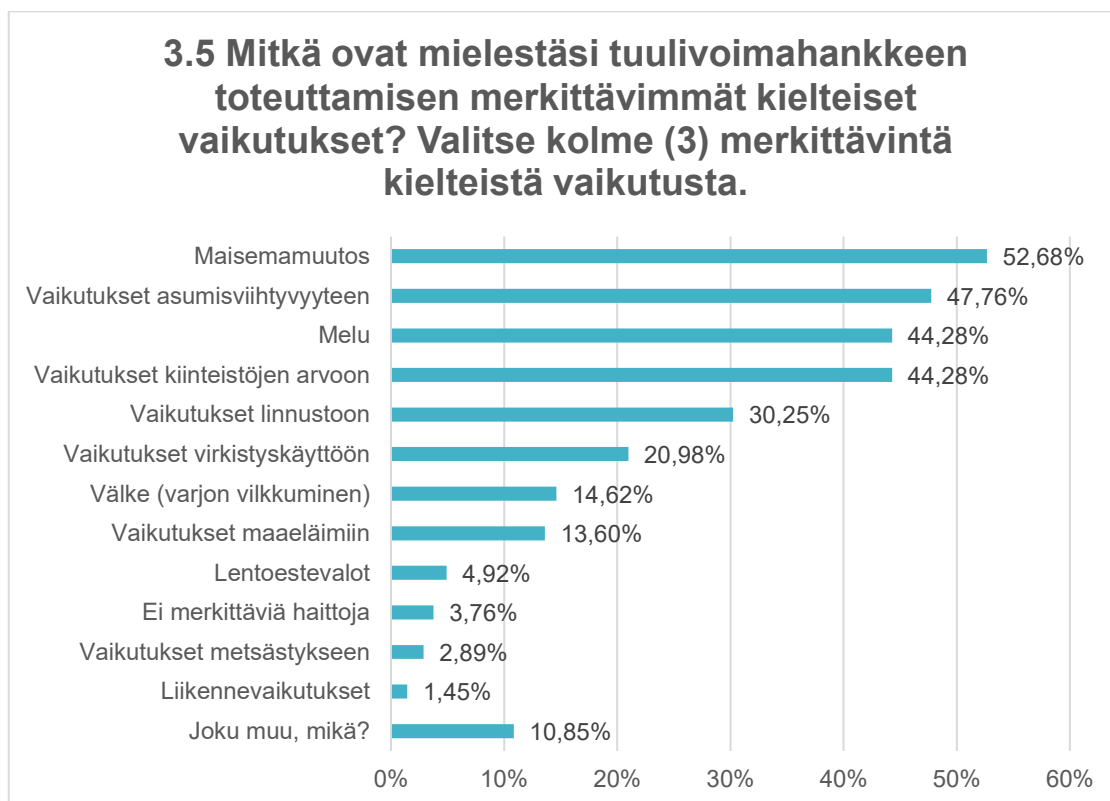

Kuva 26. Vastaajien näkemys tuulivoimahankkeen toteuttamisen merkittävimmistä myönteisistä vaikutuksista. Vastaajia pyydettiin valitsemaan kolme merkittävintä myönteistä vaikutusta. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajat pystyivät valitsemaan kolme merkittävintä kielteistä vaikutusta. Yli puolet vastaajista (noin 53 %) on valinnut yhdeksi merkittävimmistä kielteisistä vaikutuksista maisemamuutoksen. Noin 48 % vastaajista pitää vaikutuksia asumisviihtyvyyteen ja noin 44 % melua yhtenä merkittävimmistä kielteisistä vaikutuksista. Noin 44 % vastaajista pitää vaikutuksia kiinteistöjen arvoon yhtenä merkittävimmistä kielteisistä vaikutuksista. Noin 4 % vastaajista kokee, että hankkeesta ei synny merkittäviä haittoja.

Noin 11 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'Joku muu, mikä?'. Iso osa näistä vastaajista korostaa, että kaikki hankkeen kielteiset vaikutukset ovat yhtä merkittäviä ja hankkeen kokonaisvaikutus on kielteinen. Lisäksi osa vastaajista toteaa, että hankkeen kielteiset vaikutukset kumuloituvat, mm. melun vaikutus ihmisiin, luontoon, kiinteistöjen arvoon ja niin edelleen. Lisäksi vastaajat nostavat esiin seuraavia kielteisiä vaikutuksia:

- Matalataajuisen äänen vaikutukset, ihmisiin ja eläimiin kohdistuvat terveysvaikutukset sekä hankkeesta syntyvä stressi.
- Hankkeessa käytettävien materiaalien vaikutukset ympäristöön ja ihmisiin sekä voimaloissa käytettävien materiaalien paloturvallisuusriski.
- Vaikutukset pohjaveteen, vesistöihin ja juomaveteen.
- Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja alueen lajistoon.
- Sähkönsiirron aiheuttamat vaikutukset alueen maisemaan ja asuinympäristöön.
- Vaikutuksien arvioinnin epävarmuus ja epävarma tieto.
- Alueen muuttoliike, mm. pois muutto tuulivoimaloiden seurauksena.
- Tietoliikenteeseen kohdistuvat haitat ja vaikutukset etätöihin alueen kiinteistöillä.
- Vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen, mm. maa- ja metsätalous.
- Hankkeen purkamisen vaikutukset kuntatalouteen, mikäli hankkeen omistaja ei ole kykenevä purkutoimiin.
- Vaikutukset alueen kehityksen yksipuolistumisesta. Alueelle ei voisi jatkossa investoida muuta toimintaa tai aluetta ei voisi jatkossa kehittää muuhun toimintaan.
- Vaikutukset alueen hiljaisuuteen ja pimeyteen.

Kuva 27. Vastaajien näkemys tuulivoimahankkeen toteuttamisen merkittävimmistä kielteisistä vaikutuksista. Vastaajia pyydettiin valitsemaan kolme merkittävintä kielteistä vaikutusta. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

3.4 Vaihtoehdot

Vastaajille esitettiin kysymyksiä seuraavista hankevaihtoehdoista (VE):

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Toteutetaan enintään 12 tuulivoimalan hanke.

VE2: Toteutetaan enintään 9 tuulivoimalan hanke.

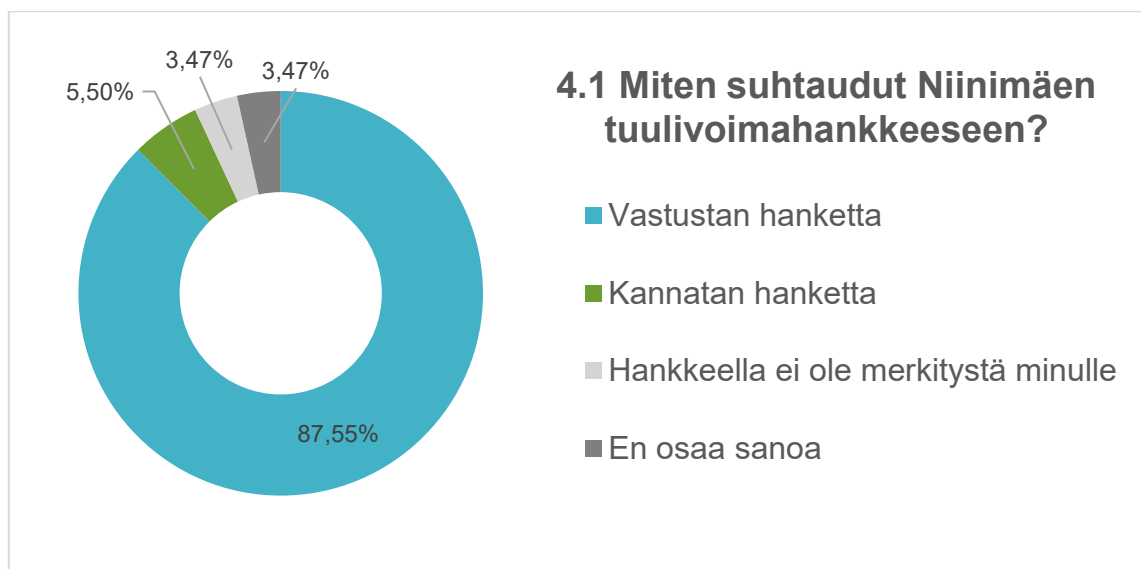
Lisäksi vastaajille esitettiin kysymyksiä seuraavista sähkönsiirronvaihtoehdoista (SVE):

SVE1: 110 kV:n ilmajohtoyhteys, eteläisin reittivaihtoehto.

SVE2: 110 kV:n maakaapeliyhteys, keskimäinen reittivaihtoehto.

SVE3: 110 kV:n ilmajohtoyhteys, pohjoisin reittivaihtoehto.

Vastaajista noin 88 % vastustaa hanketta, noin 6 % kannattaa hanketta ja noin 3 % kokee, että hankkeella ei ole merkitystä itselleen. Noin 3 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'En osaa sanoa'.

Kuva 28. Vastaajien suhtautuminen hankkeeseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajilta kysyttiin, parantaisivatko lievennyskeinot hankkeen hyväksyttävyyttä. Noin 79 % kaikista vastaajista on sitä mieltä, että lievennyskeinot eivät parantaisi hankkeen hyväksyttävyyttä, ja noin 6 % kaikista vastaajista on sitä mieltä, että esitetyt vaihtoehdot ovat hyvät, eikä lieventämiskeinoille ole tarvetta.

Esitetyistä lievennyskeinoista suosituin vaihtoehto on se, että tuulivoimaloiden kokoa tulisi muuttaa. Tätä mieltä on noin 13 % vastaajista. Noin 11 % vastaajista kokee hyvänä lievennyskeinona tuulivoimaloiden määrän vähentämisen esitetyistä määrästä. Noin 8 % vastaajista on sitä mieltä, että tuulivoimaloiden sijaintia tulisi muuttaa hankealueella.

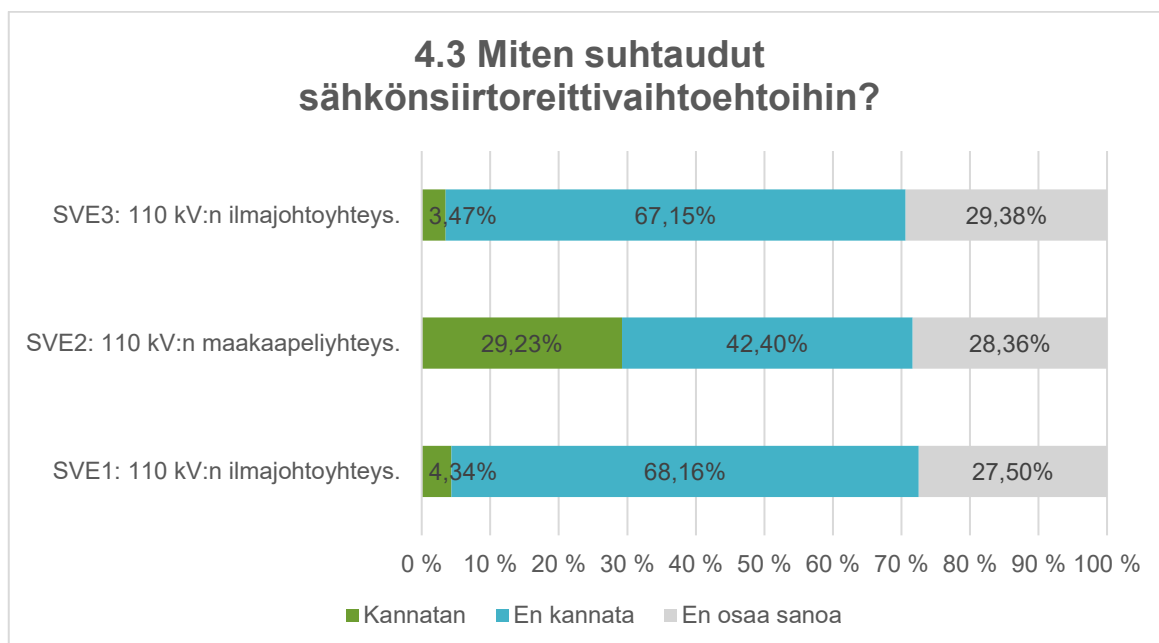
Noin 7 % vastaajista on ehdottanut lieventämiskeinoksi jonkun muun keinoon. Usea vastaaja toteaa, että hanke tulisi keskeyttää eikä lievennyskeinoilla pystytä lieventämään haitallisia vaikutuksia riittävästi. Vastaajat kuvaavat lievennyskeinoiksi muun muassa seuraavia keinoja:

- Tuulivoiman sijoittaminen toisaalle.
- Tiedottamisen tiestön käytöstä ja rakentamisen ajankohdista.
- Haitallisten vaikutusten lieventämisen, liittyen mm. vesistöihin ja tietoliikenteeseen.
- Maakaapeloinnin hyödyntäminen sähkönsiirrossa.
- Voimaloiden sijoittaminen etäämmälle asutuksesta ja loma-asutuksesta sekä määrittämällä riittävän etäisyyden voimaloiden ja asutuksen väliin.
- Voimaloiden purkamisen ja ympäristön ennallistamisen sitouttaminen tietyille toimijalle.
- Taloudelliset kompensatiot alueen maanomistajille.

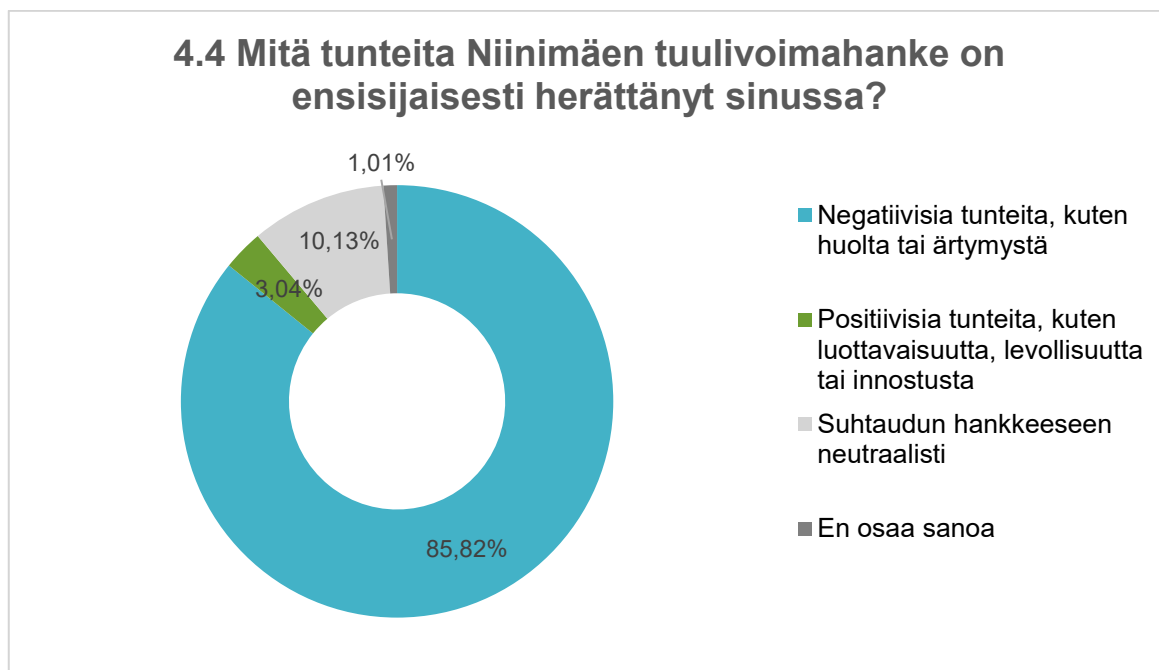
Kuva 29. Vastaajien näkemys kieventämiskeinoista. Vastaajat pystyivät merkitsemään useita vaihtoehtoja. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajilta kysyttiin heidän suhtautumistaan sähkönsiirtoreittivaihtoehtoihin. Suurin osa vastaajista ei kannata reittivaihtoehtoja SVE1 tai SVE3. Noin 29 % vastaajista kannattaa ja noin 42 % vastaajista ei kannata reittiä SVE2. Lähes 30 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'En osaa sanoa' jokoisen reittivaihtoehdon kohdalla.

Kuva 30. Vastaajien suhtautuminen sähkönsiirtoreittivaihtoehtoihin. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Noin 3 % vastaajista kokee, että hanke on ensisijaisesti aiheuttanut positiivisia tunteita, noin 10 % vastaajista suhtautuu hankkeeseen neutraalisti ja suurin osa vastaajista, noin 86 %, kokee, että hanke on herättänyt ensisijaisesti negatiivisia tunteita, kuten huolta tai ärtymystä. Noin 1 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'En osaa sanoa'.

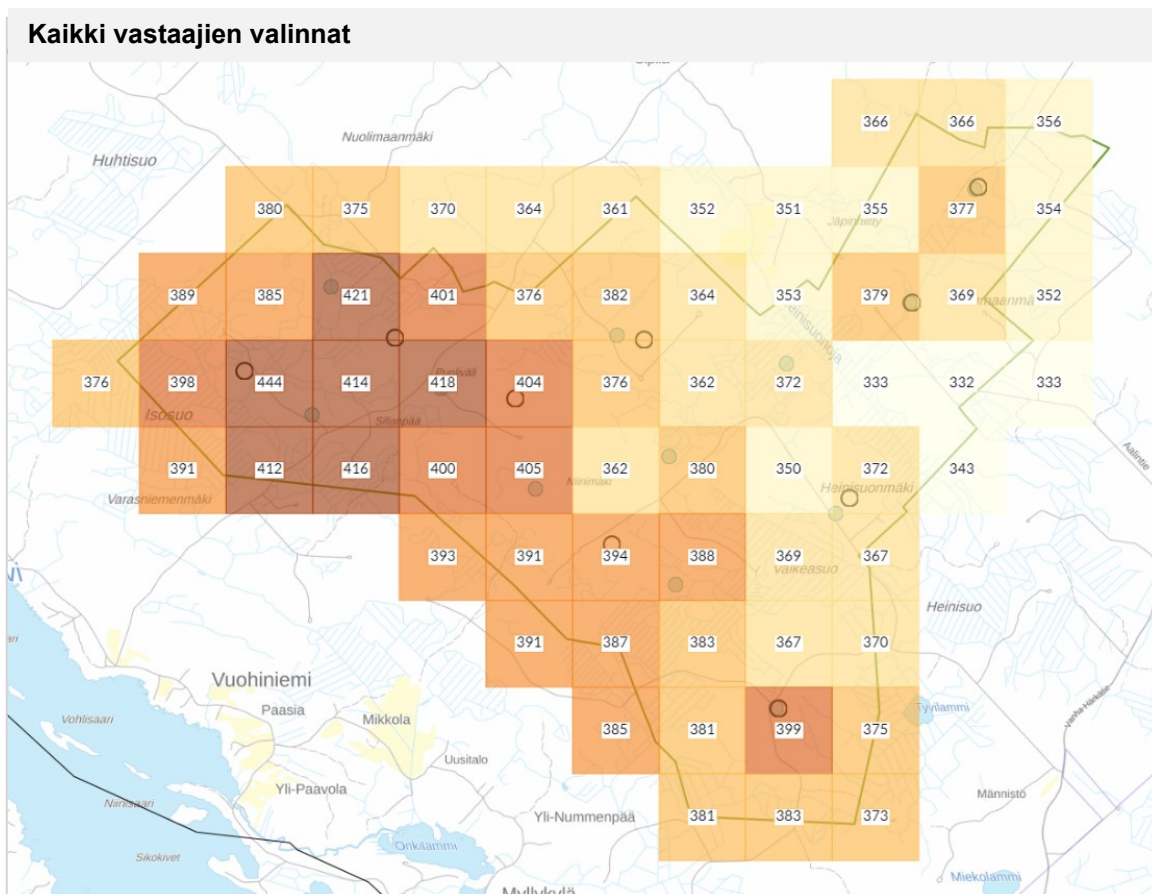

Kuva 31. Vastaajien kokemus hankkeen herättämistä tunteista. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajat pystyivät valitsemaan kartalla esitetystä ruudukosta hankealueen osia, joihin eivät toivo tuulivoimaloita. Yhteensä ruutuja merkittiin 24 168 kappaletta. Kaikkiin ruudukon ruutuihin on jätetty vähintään 332 merkintää.

Eniten merkintöjä annettiin hankealueen länsiosiin Puolivälintien ympäristöön, eteläisimmän voimalan kohdalle sekä hankealueen lounasrajaa pitkin. Lisäksi ne ruudut, joihin sijoittuu alustavasti suunniteltu voimalapaikka, ovat keränneet eniten vastaajien valintoja.

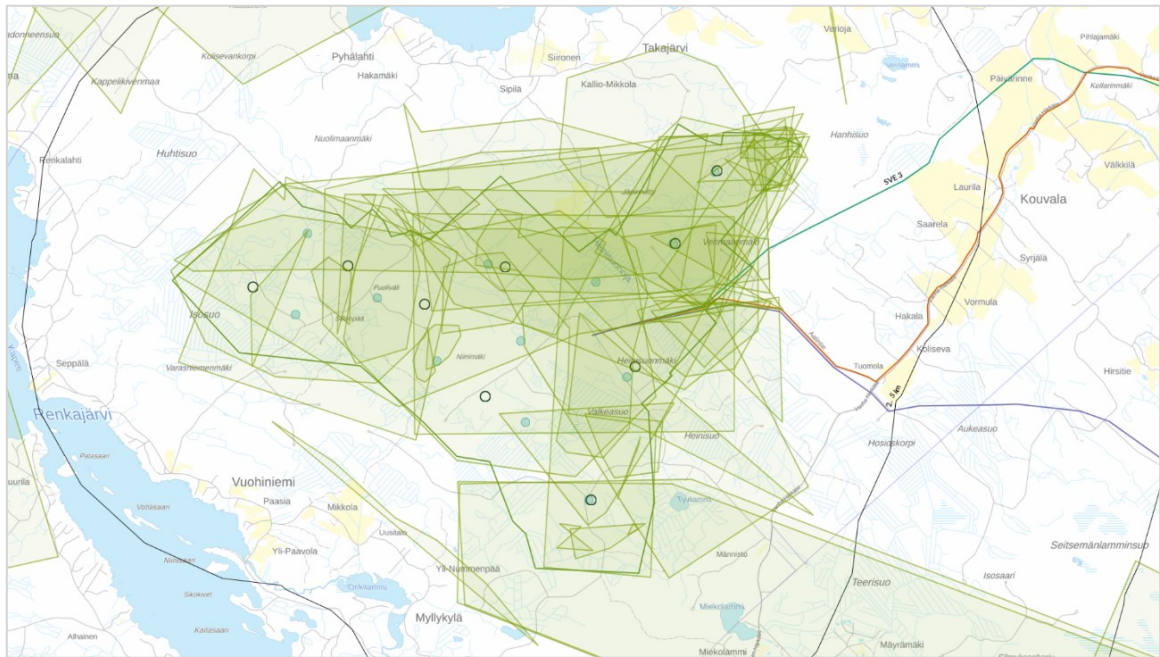
Annettujen vastausten perusteella tuulivoimaloiden sijaintia toivotaan muutettavaksi suurimman osan vastaajista mukaan pois Puolivälintien ympäristöstä, ja paikoin myös hankkeen koillis- ja lounaislaidoilta (voimalapaikat). Lisäksi eteläisin voimala korostuu valituissa ruuduissa. Kuitenkin merkittävä osuus valinnoista kattaa koko ruudukon.

Kuva 32. Valinnat niistä ruuduista, joihin vastaaja ei toivo tuulivoimaloita. Kartassa kuvattu kaikkien vastaajien vastaukset. Ruudukon luku kuvaa sitä lukua, kuinka monta vastaajaa on valinnut kyseisen ruudun. Ruudut 500 x 500 metriä.

Vastaajat pystyivät merkitsemään alueita, joihin he toivovat tuulivoimaloita. Yhteensä alueita merkittiin 96 kappaletta. Merkintöjä osoitettiin niin hankealueelle kuin hankealueen ulkopuolelle.

Hankealueelle osoitetut merkinnät painottuvat hiukan enemmän hankealueen itä- ja koillispuolelle, mutta koko hankealueelle on osoitettu vaihtelevasti erikokoisia alueita. Lisäksi osa vastaajista on merkinnyt alueita hankealueen ulkopuolelle, kuten Rengon tai Hämeenlinnan taajamien läheisyyteen sekä Rengontiennummen ympäristöön.

Kuva 33. Hankealueelle osoitetut merkinnät sopivista tuulivoimama-alueista.

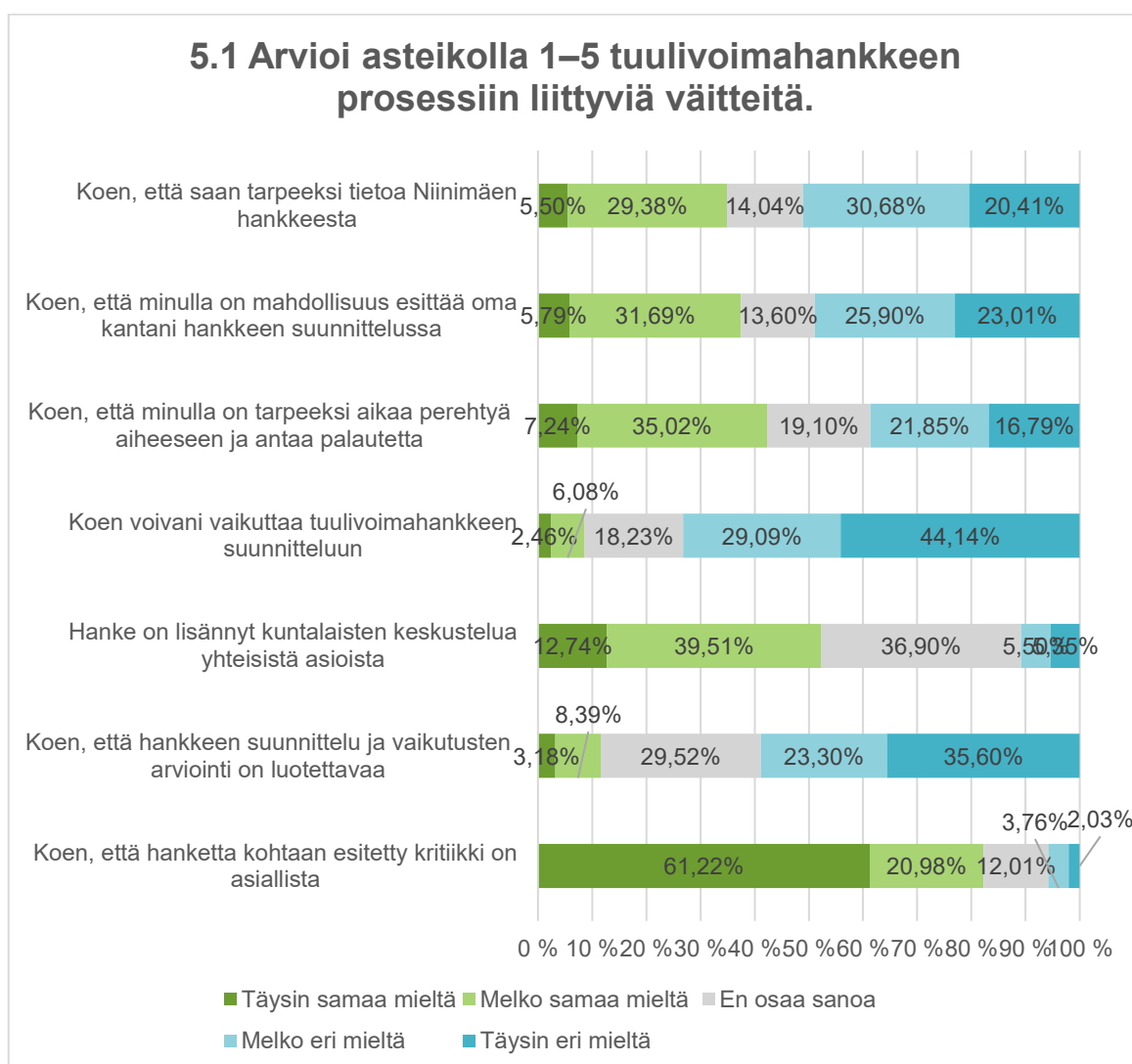
Kuva 34. 10 km säteelle hankkeesta osoitetut merkinnät sopivista tuulivoimama-alueista.

3.5 Prosessi, osallistuminen ja vuorovaikutus

Suurin osa vastaajista on samaa mieltä siitä, että hanke on lisännyt kuntalaisten keskustelua yhteisistä asioista, sekä, että hanketta kohtaan osoitettu kritiikki on asiallista.

Noin puolet vastaajista on eri mieltä siitä, että kokee saavansa tarpeeksi tietoa hankkeesta ja siitä, että heillä on mahdollisuus esittää oma mielipide. Yli puolet vastaajista on eri mieltä siitä, että hankkeen suunnittelu ja vaikutusten arviointi on luotettavaa sekä siitä, että kokee voivansa vaikuttaa tuulivoimahankkeen suunnitteluun.

Vastaajista noin 39 % on eri mieltä, ja noin 42 % on samaa mieltä väitteen 'Koen, että minulla on tarpeeksi aikaa perehtyä aiheeseen ja antaa palautetta' kanssa. Noin 19 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'En osaa sanoa'.

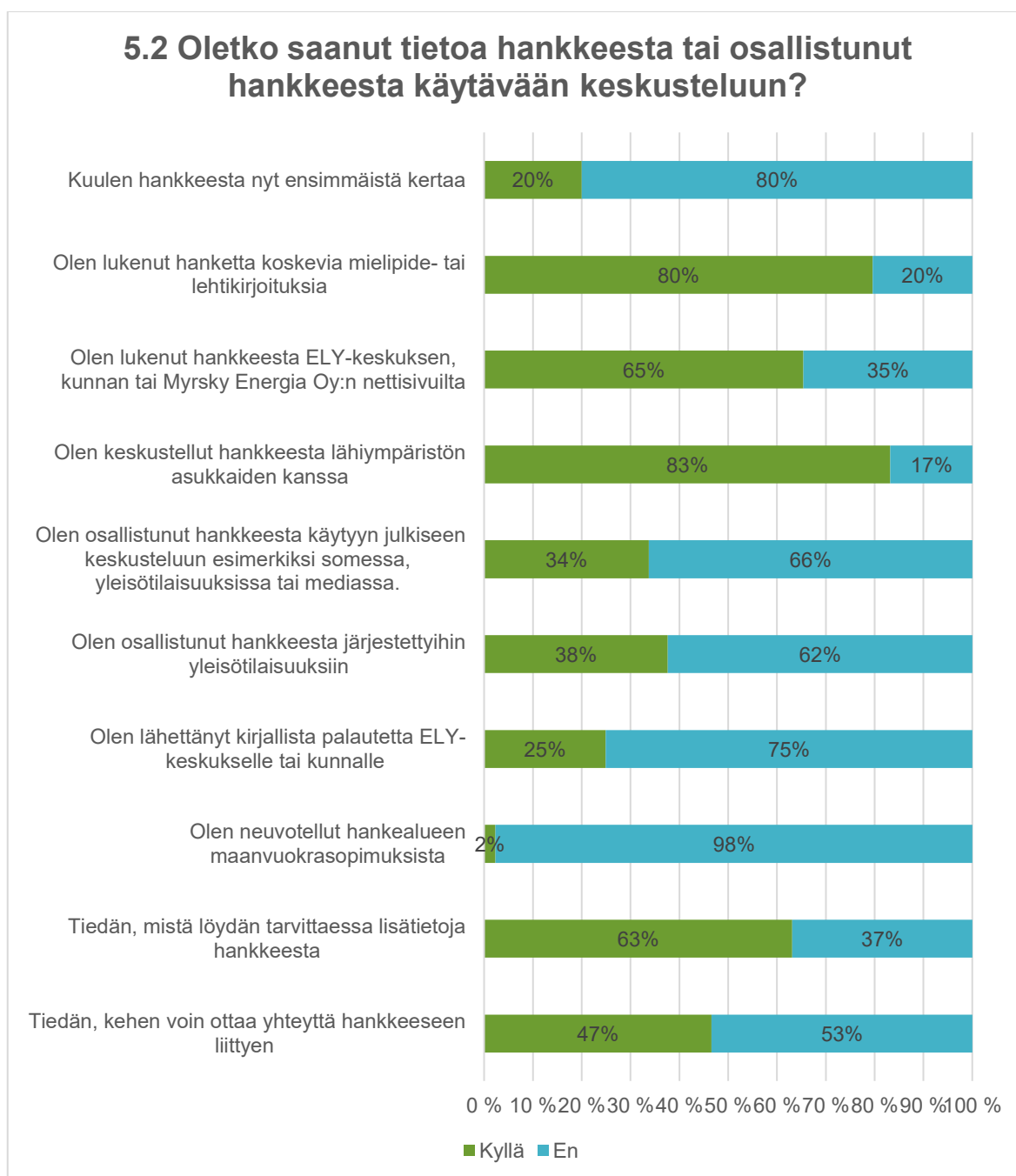
Kuva 35. Vastaajien arviot tuulivoimahankkeen prosessiin liittyvistä väitteistä. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Suurin osa vastaajista, noin 80 %, on kuullut hankkeesta jo aiemmin ja noin 20 % vastaajista kuulee hankkeesta ensimmäistä kertaa asukaskyselyyn vastatessaan.

Suurin osa vastaajista on lukenut hanketta koskevia mielipide- tai lehtikirjoituksia, lukenut hankkeesta ELY-keskuksen, kunnan tai Myrsky Energia Oy:n nettisivuilta ja keskustellut hankkeesta lähiympäristön asukkaiden kanssa.

Suurin osa vastaajista ei ole osallistunut hankkeesta käytävään julkiseen keskusteluun, osallistunut hankkeesta järjestettyihin yleisötilaisuuksiin, lähettänyt kirjallista palautetta tai neuvotellut hankealueen maanvuokrasopimuksista.

Noin 63 % vastaajista tietää, mistä löytää tarvittaessa lisätietoja hankkeesta. Noin 53 % ei tiedä kehen voi ottaa yhteyttä hankkeeseen liittyen.

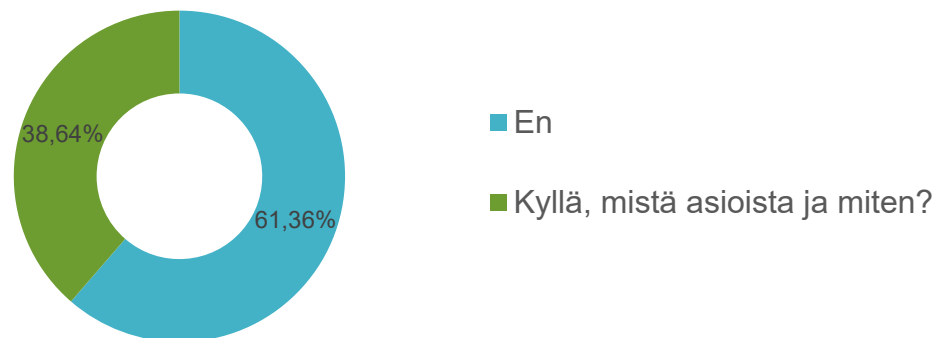

Kuva 36. Vastaajien tietämys hankkeesta ja osallisuudesta hankkeeseen. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajista noin 39 % haluaa saada lisätietoa hankkeesta. Vastaajat haluaisivat tietää lisää muun muassa seuraavista asioista:

- Aikataulusta yleisesti sekä liittyen rakentamiseen, päätöksentekoon, toteutukseen, YVA-prosessiin ja kaavoituskäsittelyihin. Hankkeen etenemisestä tai kariutumisesta.
- Päätöksenteosta. Miten päätöksenteossa huomioidaan mielipiteet, selvitykset, tutkimustieto ja lausunnot? Miten vastustus otetaan huomioon? Miten loma-asukkaat otetaan huomioon? Onko suojeluyhdistystä kuultu?
- Miten hanke voitaisiin keskeyttää?
- Miksi hankealue on valikoitunut? Mihin hankkeen tuotot ohjautuvat? Kuka hankkeen omistaa ja tarkempaa tietoa hankkeen omistussuhteista? Mihin Myrsky Energia Oy:n toimintalogiikka perustuu? Kuka tulee olemaan toteutuneen hankkeen omistaja?
- Vaikutuksista yleisesti, kokonaisvaikutuksista sekä vaikutuksista liittyen, terveyteen, ihmisiin, ympäristöön, luontoarvoihin, luonnonmonimuotoisuuteen, maisemaan, maankäyttöön, kiinteistöjen arvoon, talouteen, kuntaan ja liikenneturvallisuuteen. Lisäksi melu- ja välkevaikutuksista sekä materiaaleista aiheutuvista vaikutuksista toivotaan tietoa. Hankkeen taloudellisesta hyötyarvosta. Puolueetonta tutkimusta kiinteistön arvoon kohdistuvista vaikutuksista, terveysvaikutuksista, ympäristövaikutuksista ja vaikutuksista ihmisiin.
- Miten luontoselvitykset on tehty ja kuka ne on laatinut?
- Kuinka paljon hankkeen seurauksena kaadettaisiin metsää?
- Rakentamisen vaikutuksista ja mahdollisista haitoista. Kuljetusreiteistä.
- Avointa keskustelua hankkeen osapuolten välille sekä keskustelua kunnan ja asukkaiden välille.
- Kompensaatioista alueen asukkaille ja loma-asukkaille.
- Mitä muita vaihtoehtoisia skenaarioita kunnalla olisi alueelle?
- Havainnekuvia alueelta sekä näkyvyysalueanalyysistä kartta.
- Maanomistajien määrästä hankealueella ja maanvuokrasopimuksista.
- Kyselyn tuloksista.
- Yleistä tietoa tuulivoimasta, tuulivoimaloista ja niiden vaikutuksista. Tuulivoimaloiden valmistukseen käytettävät luonnonvarat, käyttöikä, purku ja kierrätystoimet.
- Tietoa toivotaan kirjeitse, postitse, Hämeen Sanomista sekä yleisötilaisuuksista. Tietoa toivotaan ajoissa.
- Onko ympäristölupaa harkittu?
- Sähkönsiirtoreitin valinnasta, tarkemmista reittilinjoista.
- Melumallinnuksesta.
- Muista lähialueen hankkeista.

5.3 Haluaisitko saada lisätietoa hankkeesta?

Kuva 37. Vastaajien tarve lisätiedolle. Vastaukset on esitetty osuuksina koko vastaajien joukosta (% , n= 691).

Vastaajat pystyivät jättämään toiveen, miten muuten haluaisivat osallistua hankkeeseen. Useampi vastaaja toivoi, että hanke keskeytetään vedoten muun muassa alueen arvoihin ja ominaisuuksiin. Muutama vastaaja toivoi, että tällä kyselyllä tulee olemaan vaikutusta hankkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Lisäksi muutama vastaaja toivoi lisää tiedotusta, avointa keskustelua, yleisötilaisuuksia sekä muita keinoja vaikuttamiselle, kuten yhteistoimintaryhmää sekä asukasäänestystä. Erityisesti yleisötilaisuuksissa olisi hyvä pystyä osallistumaan myös etänä. Muutama vastaaja toivoi, että voisi osallistua vaikutusten arviointiin, mallinnusten laatimiseen sekä selvitysten tekemiseen. Yksi vastaaja toivoi, että voisi osallistua Etelä-Hattulan kehittämiseen toisilla tavoilla. Lisäksi toivottiin asiantuntijoiden lausuntoja hankkeesta ja sitä, että annetut kannanotot huomioidaan päätöksenteossa.

Vastaajat saivat jättää muita kommentteja kyselyyn tai hankkeeseen liittyen. Vastauksia jätettiin runsaasti ja kommentit kokonaisuudessaan välitetään jatkosuunnitteluun ja vaikutusten arviointiin. Vastaajat jättivät kommentteja muun muassa seuraavista asioista:

- Hankkeen kielteisistä vaikutuksista muun muassa maaeläimiin, lintuihin, ihmisiin, äänimaiseen, Takajärven humuspitoisuuksiin, pohjavesiin, asuinviihtyvyyteen, soihin, yleisesti luontoarvoihin Etelä-Suomessa, hiilinieluihin, vesistöihin, Hämeenlinnan puolelle, Renkajärveen, mökkeilyyn, tietoliikenteeseen, virkistyskäyttöön, terveyteen, kiinteistöjen arvoon, yksityistehin, virkistysmatkailuun, raakkuihin ja turvallisuuteen. Puolueetonta tietoa ei ole ollut saatavilla riittävästi.
- Hanke sijaitsee liian lähellä arvokkaaksi koettuja asioita, kuten järviä, luontoa ja asutusta. Hankkeessa tulisi kuunnella 10 km säteellä sijaitsevia asukkaita.
- Tuulivoimaa markkinoidaan liian ympäristöystävällisenä, kun sitä sijoitetaan luonnonympäristöön.
- Hankkeeseen olisi hyvä soveltaa ympäristölupaa, vaikkei lainsäädäntö sitä edellytäkään.
- Osoitettiin epäluottamusta kunnanpäättäjiin sekä hanketoimijaa kohtaan. Hanketta edistetään ja päätös koetaan tehdyksi ennen kuin asukailta on edes kysytty.
- Toivomuksia siitä, että hanketta ei toteuteta. Useampi osoitti kommentissaan vastustavansa hanketta. Hankealueen sijainti koetaan täysin sopimattomana.

- Kannatusta hankkeelle. Toivotaan, että äänekkäin vastustus ei jyrää hiljaista kannatusta. Hanketta tulisi tarkastella puolueettomasti ympäristövaikutuksien ja puhtaan energian näkökulmasta.
- Hankealue ei sisälly maakuntakaavaan, ja se tulee huomioida.
- Hankkeen tarpeellisuudesta liittyen sähkön ylituotantoon. Tuulivoiman tuotannon kannattavuutta kyseenalaistetaan. Hankkeen hyötyjen valuminen ulkomaille ja haittojen jääminen alueelle.
- Tuulivoimayhtiöitä on ajautunut konkurssiin, miten tämä huomioidaan purkuun liittyen? Kuinka ennallistamiseen on varauduttu? Miten vastuukysymykset on järjestetty?
- Kuntaan kohdistuvat tulot kyseenalaistetaan. Taloudelliset parametrit olisi toivottu sisältyvän kyselyyn. Paljon hanke on saanut tukia?
- Kyselyn järjestäminen on hyvä asia ja siitä esitettiin kiitoksia. Toivotaan, että kysely tulee vaikuttamaan hankkeen suunnitteluun.
- Kysely koetaan vain näennäisenä, eikä uskota, että kyselyllä voidaan vaikuttaa hankkeeseen. Kysely koetaan tarkoituksenhakuisena. Epäuskoa siitä, että mielipiteillä olisi väliä tai antamalla vastauksilla merkitystä. Kyselyyn olisi toivottu tunnistautumista ja kysely koetaan arvottomana.
- Kyselyyn oli haastava vastata mobiililaitteella. Kyselyn lomake toimi huonosti ja epävarmasti. Nettikysely yleisesti koetaan hankalana vastata. Kyselyyn olisi haluttu merkitä enemmän tärkeitä alueita, mutta ei pystynyt rajoituksen takia. Kyselyn avoimiin kenttiin olisi haluttu kirjoittaa enemmän, mutta merkkimäärää on rajoitettu. Huoli siitä, että kyselyyn voi vastata useammin kuin kerran ja vastaus voi vääristyä.
- Toivottiin tiedotusta myös englanniksi.

4 Epävarmuustekijät

Kyselyssä vastaajat joutuivat tulkitsemaan niin hankealuetta kuin sen vaikutusaluetta omasta näkökulmastaan, mikä voi poiketa todellisuudesta jonkun verran. Esimerkiksi oman asuin- tai lomarakennuksen etäisyyden arviointi tuulivoimaloista voi poiketa jonkin verran todellisesta etäisyydestä. Muutama vastaaja on todennut olevansa epävarma tästä.

Kyselyn avoimissa kommentteissa nostettiin esiin se, että nettikyselyyn on ollut hankala vastata. Lisäksi kyselyn aukioloaikana yksi vastaaja nosti esiin riskin siitä, että vastausintoa on voinut lieventää se, että ensisijaisesti kyselyyn odotettiin vastauksia nettikyselynä. Kyselyn vastausprosentti on kuitenkin korkea, kyselyyn on tarvittaessa pystynyt vastaamaan paperisena ja kyselyyn on saatu laajasti vastauksia.

Muutama vastaaja nosti esiin sen, että karttamerkintöjä oli haastavaa liittää kartalle. Vastaajien tekemät merkinnät eivät välttämättä täysin vastaa sijainniltaan tai laajuudeltaan heidän todellista näkemystään kohteista, reiteistä tai alueista. Yksi vastaaja nosti esiin myös huolen siitä, että kaikki eivät välttämättä sijoittaneet kyselyssä merkintöjä kartalle teknisten haasteiden takia. Kuitenkin merkintöjä saatiin vastaajilta huomattava määrä ja vastauksissa käy ilmi vastaajien näkemyksiä alueesta sekä sen arvoista. Tulosten tarkastelussa tulee ottaa huomioon se, että merkinnät kuvaavat vain kyselyyn vastanneiden käsitystä alueesta ja sen ominaisuuksista.

Yksi vastaaja esitti huolen siitä, että yksittäinen vastaaja on voinut vastata kyselyyn useammin kuin vain kerran. Verkkokyselyyn vastanneet ovat voineet vastata yhdellä laitteella vain kerran kyselyyn, sillä kyselysivu säilyttää vastaajasesion. Sellaisia vastaajia, jotka ovat pyytäneet erikseen paperista kyselyä, on erikseen ohjeistettu vastaamaan kyselyyn vain kerran, joko paperisena tai netissä. Riski siitä, että yksi vastaaja on vastannut useamman kerran kyselyyn, arvioidaan näin ollen pieneksi.

Asukaskysely toteutettiin hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa, joten vastaukset kuvaavat siihen ajankohtaan sidottuja näkemyksiä. Muuna ajankohtana kerätyt tulokset voisivat näyttäytyä erilaisina.

5 Yhteenveto

Taustatiedot

Kyselyyn saatiin yhteensä 691 vastausta ja vastausprosentti suhteutettuna tiedotteen saaneisiin on 63,57 %. Kyselyllä tavoitettiin tavoitteen mukaisesti hankkeen lähialueen asukkaita ja loma-asukkaita.

Suurin osa vastaajista on loma-asukkaita Hattulan kunnassa. Suurin osa vastaajista asuu tai on loma-asukas oman arvionsa perusteella alle 5 km etäisyydellä lähimmistä alustavista tuulivoimalapaikoista. Eniten vastaajia tavoitettiin Vuohiniemen, Jukolan ja Rimmilän postinumeroalueilta. Suurin osa vastaajista on yli 40-vuotiaita, ja alle 40-vuotiaita tavoitettiin verrattain vähemmän.

Alueen nykyinen käyttö ja merkitys

Hankealueella liikutaan pääasiassa viikoittain, kuukausittain tai tätä harvemmin. Pääasiassa hankealueella liikkuminen perustuu luonnonympäristöön tukeutuvaan virkistyskäyttöön. Annettujen vastausten perusteella hankealueella pääasiassa retkeillään, ulkoillaan tai tarkkaillaan luontoa (noin 67 % vastaajista), marjastetaan tai sienestetään (noin 65 % vastaajista) sekä rauhoitutaan ja rentoudutaan (noin 62 % vastaajista).

Hankealue on vastaajien karttamerkintöjen perustella aktiivisessa luonnonympäristöön tukeutuvassa virkistyskäytössä. Hankealuetta käytetään laajasti myös metsästykseseen. Hankealueelle osoitetuista vastaajille tärkeistä merkinnöistä korostuu Puolivälentie sekä sitä ympäröivät metsäalueet tärkeinä virkistyspaikkoina. Puolivälentie on virkistysarvojen lisäksi keskeinen kulkureitti alueella. Lisäksi useampia vastaajien merkintöjä hankealueella kohdistuu Niinimäelle, Valkeasuolle sekä Vehmaanmäen pohjoispuolelle.

Hankealueen ympäristössä erityisesti Renkajärvi ja Takajärvi saarineen, luontokohteineen, maisema-arvoineen ja mökkeineen korostuvat tärkeinä paikkoina. Vastaajien merkintöjen mukaan alueen järvillä liikutaan ja virkistäydytään monipuolisesti. Hankealuetta ympäröiviä metsä- ja suoalueita hyödynnetään myös laajasti virkistyskäytössä. Alueen tiestö on aktiivisessa käytössä niin virkistyksessä ja harrastamisessa kuin kulkureittinä.

Arviot vaikutuksista

Suurin osa vastaajista on arvioinut kaikki tuulivoimahankkeen vaikutukset kielteisinä, lukuun ottamatta vaikutuksia toimeentulomahdollisuuksiin, vaikutuksia moottorikelkkailuun ja levennettävien ja parannettavien teiden synnyttämiä vaikutuksia. Noin 83 % vastaajista arvioi tuulivoimahankkeen kokonaisvaikutuksen olevan erittäin kielteinen.

Eniten hyötyjä hankkeesta nähdään vastaajien perusteella muodostuvan kiinteistöverotuloista, maanomistajien vuokratuloista ja energiatuotannon päästöjen vähenemisestä. Kuitenkin suurin osa vastaajista kokee, että hankkeesta ei synny merkittäviä hyötyjä. Puolestaan merkittävimmät haitat ovat maisemamuutos, vaikutukset asumisviihtyvyyteen, melu ja vaikutukset kiinteistöjen arvoon.

Vaihtoehdot

Vastaajista noin 88 % vastustaa hanketta, noin 6 % kannattaa hanketta ja noin 3 % kokee, että hankkeella ei ole merkitystä itselleen. Pääosin vastaajat kokevat, että hanke on herättänyt heissä ensisijaisesti negatiivisia tunteita, kuten huolta tai ärtymystä.

Sähkönsiirtoreittivaihtoehdoista suurin osa vastaajista ei kannata reittivaihtoehtoja SVE1 tai SVE3. Eniten kannatusta vaihtoehdoista on saanut SVE2; noin 29 % vastaajista kannattaa ja noin 42 % vastaajista ei kannata reittiä SVE2.

Vastaajilta kysyttiin, parantaisivatko lievennyskeinot hankkeen hyväksyttävyyttä. Noin 79 % kaikista vastaajista on sitä mieltä, että lievennyskeinot eivät parantaisi hankkeen hyväksyttävyyttä, ja noin 6 % kaikista vastaajista on sitä mieltä, että esitetyt vaihtoehdot ovat hyvät, eikä lieventämiskeinoille ole tarvetta. Esitetyistä lievennyskeinoista suosituin vaihtoehto on tuulivoimaloiden koon muuttaminen.

Vastaajat pystyivät valitsemaan ruudukosta hankealueen osia, joihin eivät toivo tuulivoimaloita. Annettujen vastausten perusteella tuulivoimaloiden sijaintia toivotaan muutettavaksi suurimman osan vastaajista mukaan pois Puolivälintien ympäristöstä, hankkeen koillis- ja lounaislaidalta. Lisäksi eteläisin voimala korostuu valituissa ruuduissa. Kuitenkin merkittävä osuus valinnoista kattaa koko ruudukon.

Vastaajat pystyivät merkitsemään myös sellaisia alueita, joihin he toivovat tuulivoimaloita. Merkin-
töjä osoitettiin niin hankealueelle kuin hankealueen ulkopuolelle. Hankealueelle osoitetut merkinnät painottuvat hiukan enemmän hankealueen itä- ja koillispuolelle, mutta koko hankealueelle on osoitettu vaihtelevasti erikokoisia alueita.

Prosessi, osallistuminen ja vuorovaikutus

Suurin osa vastaajista on samaa mieltä siitä, että hanke on lisännyt kuntalaisten keskustelua yhteisistä asioista, sekä, että hanketta kohtaan osoitettu kritiikki on asiallista.

Noin puolet vastaajista on eri mieltä siitä, että kokee saavansa tarpeeksi tietoa hankkeesta ja siitä, että heillä on mahdollisuus esittää oma mielipide. Yli puolet vastaajista on eri mieltä siitä, että hankkeen suunnittelu ja vaikutusten arviointi on luotettavaa sekä siitä, että kokee voivansa vaikuttaa tuulivoimahankkeen suunnitteluun.

Vastaajista noin 39 % on eri mieltä, ja noin 42 % on samaa mieltä väitteen 'Koen, että minulla on tarpeeksi aikaa perehtyä aiheeseen ja antaa palautetta' kanssa. Noin 19 % vastaajista on valinnut vaihtoehdon 'En osaa sanoa'.

Vastaajat jättivät useita kysymyksiä ja lisätietotarpeita. Lisätietotarpeet liittyivät muun muassa hankkeen aikatauluun, vaikutusten arviointiin ja selvityksiin, tiedotukseen liittyviin asioihin, päätöksentekoon, hanketietoihin ja kyselyn tuloksiin. Vastaajat jättivät lisäksi muita kommentteja kyselyyn ja hankkeeseen liittyen. Vastauksia jätettiin runsaasti ja kommentit kokonaisuudessaan välitetään jatkosuunnitteluun ja vaikutusten arviointiin.

Vastaajat pystyivät jättämään toiveen, miten muuten haluaisivat osallistua hankkeeseen. Useampi vastaaja toivoi, että hanke keskeytetään. Muutama vastaaja toivoi lisää tiedotusta, avointa

keskustelua, yleisötilaisuuksia sekä muita keinoja vaikuttamiselle, kuten yhteistoimintaryhmää sekä asukasäänestystä. Erityisesti yleisötilaisuuksiin olisi hyvä pystyä osallistumaan myös etänä.